

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

11-14 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK ERTELEME
DÜZEYLERİNİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

TEZİ YAZAN
Abdurahman ÇAVDAR

Danışman: Prof.Dr. Şükrü UĞUZ

Jüri Üyesi: Dr.Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Murat KOÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / OCAK 2020

ONAY

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

201710055 numaralı öğrencimiz olan **Abdurahman ÇAVDAR** tarafından hazırlanan “**11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Akademik Erteleme Düzeylerinin Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi**” başlıklı bu tez çalışması Jüri üyelerimiz tarafından **oy çokluğu** ile **Psikoloji Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.....
 Üniv. İçi Asıl Üye- Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ

.....
 Üniv. Dışı-Asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK (**OLUMSUZ OYU İLE**)
 (Çukurova Üniversitesi)

.....
 Üniv. İçi - Jüri Asıl Üyesi: Doç. Dr. Murat KOÇ

Yukardaki İmzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduğunu onaylıyorum.

.....

 Doç. Dr. Murat KOÇ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

17/ 01/ 2020

Abdurahman ÇAVDAR

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimi hazırlarken öğrettiklerinden, ilgisinden ve tecrübelerinden faydalandığım, öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum ve psikoloji biliminde en önemli, benim için en can alıcı bilgileri bana öğreten tez danışmanım Prof. Dr. Şükrü UĞUZ'a özellikle teşekkür ederim.

Akademik bilgilerini yüksek lisans dersleri boyunca aktaran ve öğrenmeye büyük katkısı olan Jüri üyeleri Soner ÇAKMAK'a ve Murat KOÇ'a ayrıca teşekkür ederim.

Çalışma boyunca gerekli düzenlemeleri yaparken benim için zaman ayıran Senay DEMİR ve Aycan KOL'a, araştırmaya destek veren Selahaddin Eyyubi İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerine, öğretmenlerine ve velilerine teşekkür ederim. Son olarak çalışma süresince her türlü psikolojik desteği ve emeği sunan, tüm sakinliği ve eminliğiyle bana her zaman moral veren sevgili eşim Neslihan ÇAVDAR'a teşekkür ederim.

17/ 01/ 2020

Abdurahman ÇAVDAR

ÖZET**11-14 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ERTELEME
DÜZEYLERİNİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ****Abdurahman ÇAVDAR****Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şükrü UĞUZ****Ocak 2020, 88 sayfa**

Bu araştırmanın amacı 11-14 yaş grubundaki öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin sosyo demografik özellikler açısından incelenmesidir. Araştırma bir devlet ortaokulunda 2018-2019 eğitim- öğretim yılında yapılmış ve 493 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ile demografik faktörlerden yaş, kardeş sayısı, ders çalışma odasının olup olmaması, cinsiyet, anne ve babanın eğitim seviyesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Akademik Erteleme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Akademik Erteleme Ölçeği öğrencilerin yapması gereken sorumlulukları içeren (proje hazırlama, sınavlara hazırlanma, ders çalışma gibi), 7 olumlu ve 12 olumsuz olmak üzere toplam 19 maddeden oluşmuştur. Kişisel Bilgi Formu 7 maddeden oluşmuştur. Bu formla öğrencilerin sosya-demografik bilgileri elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre 11-14 yaş grubundaki öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri yaş seviyesine göre değişmektedir. Akademik erteleme düzeyi ile yaş seviyesi arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p=0,002$). Öğrencilerin yaş seviyeleri arttıkça akademik erteleme düzeyleri de artmaktadır. Cinsiyet ile akademik erteleme düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki yoktur ($p=0,137$). Öğrencilerin kardeş sayısına göre akademik erteleme puanı ortalamaları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,177$). Öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki yoktur ($p=0,363$). Öğrencilerin baba eğitim düzeyi ile akademik erteleme puanı arasında istatistiksel olarak farklılaşma yoktur ($p=0,885$).

Öğrencilerin kendine ait çalışma odasına sahip olması ile akademik erteleme düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki yoktur ($p=0,177$).

Anahtar sözcükler: Erteleme, Akademik Erteleme, Ergenlik Dönemi, Demografik Faktörler

ABSTRACT**EXAMINATION OF PROCRASTINATION LEVELS OF 11-14 YEAR OLD STUDENTS IN TERMS OF SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS****Abdurahman ÇAVDAR****Master Thesis, Department Of Psychology****Supervisor: Prof.Dr. Şükrü UĞUZ****January 2020, 88 pages**

The aim of this study was to examine the procrastination levels of students in the 11-14 age group in terms of social-demographic characteristics. The research was carried out in secondary school with 493 students in 2018-2019 in Çukurova district of Adana. The study examined the relationship between students' procrastination behaviors and the number of siblings, study room, age, gender, and parents' level of Education. In the research, the academic deferral scale and personal data form developed by Cakir (2003) were used as data collection tools. The academic deferral scale consists of 7 positive 12 negative 19 items, including the responsibilities of the students (project preparation, preparation for exams, study). It is a scale rated as Likert type. The Personal Information Form developed by the researcher consists of 7 items. With this form, students' socio-demographic information is obtained. In this study, t-test, one-way variance analysis, post-Hoc test Tukey Pearson, simple correct regression analysis were used in the analysis of the collected data. According to the results of the research, postponement behavior of students in the 11-14 age group varies according to age level. A positive association was found between academic deferral behavior and age. There was no significant association between parents' level of Education, Gender, study room, number of siblings and academic deferral behaviors.

Key words: Academic procrastination, Delaying, Adolescence, Demographics

ÖNSÖZ

Erteleme davranışının endüstrileşmiş ve teknolojiye uyum sağlamış, işlerini plan- program dahilinde ve disiplinli bir şekilde yürüten toplumlarda büyük bir sorun olduğu düşünülmektedir. Yapılan yurt içi ve yurt dışı araştırmalarda genellikle erteleme düzeyinin sorun olmasının toplumun yapı ve işleyişinden etkilendiği gösterilmiştir.

Öğrencilerin başarısız olması ve verilen görevlerin çoğu zaman öğrenciler tarafından ertelenmesinin sosyo-demografik özelliklerle ilişkisi merak edilmiştir. Öğretmenlerin çocuklarının bir kısmına yönelik olarak “Zeki ama çalışmıyor, çalışsa yapabilecek durumda ama sürekli erteliyor.” gibi söylemleri olduğu ve öğrenci ailelerinin P.D.R servislerine başvurularının çoğu zaman öğrencilerin ödev yapmadığı, verilen görevleri yapmadığı, akademik görevlerini zamanında yerine getirmediği ve bu görevleri ertelediği gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Öğrencilerin akademik erteleme düzeylerini ölçmek, hangi faktörlerin bu durumu etkilediğini anlamak, ailelere ve öğretmenlere farkındalık kazandırmak için bu çalışmayı yapmak gerekli görülmüştür.

Erteleme düzeyinin 11-14 yaşındaki bireylerde hangi özelliklerle birlikte görüldüğü merak edilmiş ve literatür incelenmiştir. Literatürdeki farklı sonuçlar göz önünde bulundurularak bu çalışmaya değişkenler eklenmiştir. Bu çalışma literatürdeki bazı sonuçları desteklemekle birlikte erteleme davranışının demografik faktörlerle ilişki içinde başka değişkenlerden de etkilenebileceğini düşündürmüştür. Bu çalışma ortaokulda öğrenim gören öğrencilere yönelik ertelemeyle ilgili yapılacak araştırmalara örnek teşkil edecektir.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xvii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arkaplanı.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Problemi.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	5
1.6. Araştırmanın Sayıtları.....	5
1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	5
1.8. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ARAŞTIRMALAR VE AÇIKLAMALAR

2.1. Bilişsellik.....	7
2.2. Bilgi İşleme Süreci ve Zihin Kuramları.....	7
2.3. Ergenlik Dönemi Kuramları.....	9
2.4. Ergenlik Dönemi Aşamaları.....	11
2.4.1. İlk Ergenlik Aşaması.....	11

2.4.2. Orta Ergenlik Aşaması.....	11
2.4.3. Son Ergenlik Aşaması.....	12
2.5. Erteleme Kavramının Tarihi Kökenleri	12
2.6. Erteleme Kavramı ve Erteleme Döngüsü.....	12
2.7. Erteleme Davranışı.....	13
2.8. Erteleme Davranışının Boyutları	14
2.8.1. Duyuşsal Boyut.....	14
2.8.2. Bilişsel Boyut.....	15
2.8.3. Davranışsal Boyut.....	15
2.9. Erteleme Davranışını Açıklayan Kuramlar.....	15
2.9.1. Psikanalitik Yaklaşım	15
2.9.2. Psikodinamik Yaklaşım	16
2.9.3. Davranışçı Yaklaşım.....	17
2.9.4. Bilişsel Yaklaşım	17
2.9.5. Geştalt Yaklaşımı.....	18
2.9.6. Bireysel Farklılıkları Temel Alan Yaklaşım.....	18
2.9.7. Varoluşcu Yaklaşım.....	18
2.10. Erteleme Davranışının Nedenleri.....	19
2.11. Erteleme Davranışının Sonuçları	20
2.12. Erteleme Türleri	21
2.13. Akademik Erteleme.....	23
2.14. Akademik Ertelemenin Bileşenleri	25
2.15. Akademik Ertelemenin Nedenleri.....	26
2.16. Akademik Erteleme Davranışının Yaygınlığı.....	26
2.17. Akademik Erteleme Davranışlarının Sonuçları	26
2.18. Akademik Erteleme Konusunda Yurt İçindeYapılan Araştırmalar	26
2.19. Akademik Erteleme Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	31

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı.....	33
3.2. Araştırmanın Modeli	33
3.3. Evren ve Örneklem	33
3.4. Araştırmanın Yapılışı.....	34
3.5. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	34

3.5.1. Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ)	34
3.5.2. Kişisel Bilgi Formu	35
3.6. Verilerin Toplanması	35
3.7. Verilerin Analizi	35

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. Akdemik Erteleme Ölçeği İstatistiksel Bilgileri	40
4.2. Cinsiyete Göre Akademik Erteleme Puanlarının İncelenmesi.....	40
4.2.1. H1'e Yönelik Bulgular	41
4.3. Yaş Düzeyine Göre Akademik Erteleme Puanının İncelenmesi	41
4.3.1. H2'ye Yönelik Bulgular	42
4.4. Kardeş Sayısına Göre Akademik Ertelem Puanının İncelenmesi	43
4.4.1. H3'e Yönelik Bulgular	44
4.5. Anne Eğitim Seviyesine Göre Puanların İncelenmesi	44
4.5.1. H4' e Yönelik Bulgular	45
4.6. Baba Eğitim Seviyesine Göre Puanların İncelenmesi.....	46
4.6.1. H5'e Yönelik Bulgular	46
4.7. Çalışma Odası Değişkenine Göre Puanların İncelenmesi.....	47
4.7.1. H6'ya Yönelik Bulgular	47

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Yaş Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması.....	49
5.2. Anne Eğitim Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması	50
5.3. Baba Eğitim Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması.....	50
5.4. Kardeş sayısına Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması	51
5.5. Cinsiyete Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması	51
5.6. Çalışma Odasına Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması	52

BÖLÜM VI**6. SONUÇ VE ÖNERİLER**

6.1. Sonuçlar 54

6.2. Öneriler 54

7. KAYNAKÇA 56**8. EKLER** 63**9. ÖZGEÇMİŞ** 71

KISALTMALAR LİSTESİ

- AEÖ** : Akademik Erteleme Ölçeği
PDR : Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
TDK : Türk Dil Kurumu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.	Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı.....	36
Tablo 2.	Akademik Erteleme Ölçeğine Ait Genel Bilgiler	40
Tablo 3.	Cinsiyete Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi	40
Tablo 4.	Yaş Seviyesine Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi.....	41
Tablo 5.	Yaş seviyesine Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin İkili Karşılaştırması	43
Tablo 6.	Kardeş Sayısına Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi.....	43
Tablo 7.	Anne Eğitim Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi.....	44
Tablo 8.	Baba Eğitim Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi.....	46
Tablo 9.	Kendine Ait Oda Bulunma Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi.....	47

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Erteleme türleri.....	22
Şekil 2. Araştırma modeli.....	33
Şekil 3. Cinsiyet dağılım grafiği.....	37
Şekil 4. Öğrencilerin yaş düzeyi grafiği	37
Şekil 5. Öğrencilerin kardeş sayısı grafiği.....	38
Şekil 6. Öğrencilerin aile gelir durumu grafiği.....	38
Şekil 7. Öğrencilerin anne eğitim durumu grafiği	39
Şekil 8. Öğrencilerin baba eğitim durumu grafiği	39
Şekil 9. Öğrencilerin çalışma odası grafiği	40
Şekil 10. Cinsiyete göre hata çubuk grafiği.....	41
Şekil 11. Yaş düzeylerine göre hata çubuk grafiği.....	42
Şekil 12. Kardeş sayısına göre hata çubuk grafiği.....	44
Şekil 13. Anne eğitim düzeyine göre hata çubuk grafiği	45
Şekil 14. Baba eğitim düzeyi hata çubuk grafiği.....	47

EKLER LİSTESİ

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi.....	63
8.2. Kişisel Bilgi Formu.....	64
8.3. Akademik Erteleme Ölçeği.....	65
8.4. Veli Olma Formu	66
8.5. Ölçek İzni.....	67
8.6. Çağ Üniversitesi Onay Formu	68
8.7. Anket İzin Belgesi	69

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arkaplanı

İngilizce’de “procrastination” kavramı ile ifade edilen erteleme kavramı dilimizde bitirilmesi gereken görev ve sorumlulukları inatla geciktirme ve son ana bırakma alışkanlığını ifade eder. Erteleme kavramının ortak bir tanımı yapılamamıştır; çünkü bu kavramla ilgili araştırmacıların da farklı düşünceleri bulunmaktadır (Ferrari,1995). Schowenburg (2004), ertelemenin tembellikten farklı olduğunu belirtmiş, istenilen farklı bir etkinliğe zaman ayrılması olarak tanımlamıştır. Chu ve Choi (2005) ise erteleme davranışı olan kişilerin uyuşuk özellikteki insanlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Erteleme davranışı insanlar için çekicidir. O nedenle kolaylıkla alışkanlık haline gelebilir. Bazı hedefler de ertelemeye yatkın olduğu için ertelemenin çekiciliği daha da artmaktadır (Lay, 1986). Erteleme davranışı çekici olsa da insanlar tarafından olumlu bir özellik olarak görülmez; aksine zararlı bir özellik olarak algılanır (Briody, 1980).

Erteleme kavramı 1600’lü yılların başında sıklıkla kullanılmaya başlamıştır. 18. yüzyıl ortalarına yani Sanayi Devrimi’nin başlangıcına kadar pek de olumsuz anlamda kullanılmıyordu. Akıllıca yapılmış bir davranışı anlatmak için veya bilerek erteleme anlamlarında kullanılıyordu (Ferrari, 1995).

Günümüz toplumlarında endüstriyel yaşam biçiminin oluşmasıyla birlikte erteleme önemli bir sorun haline gelmiştir (Ferrari, 1995; Milgram, 1992; Van Eeerde, 2003). Çünkü günümüz çalışma düzeni insanlardan çok çalışmasını, aktif olmasını, çok sayıda kurallara uymasını, dakik ve sorumlu kişiler olmasını bekler (Urry, 1990). Elbette çalışma sayesinde insan doğadaki tutsaklıktan kurtulmuş ve bağımsızlaşmıştır. Ancak iş, kendi başına keyifli ve doyurucu bir faaliyet olmak yerine, artık bir zorunluluğa ve bir bağlılığa dönüşmüştür. Çalışmak zenginleşmeyi sağladıkça, başarıya ve zenginliğe giden tek yol çalışma olmuştur (Fromm, 1990). Bu nedenle erteleme davranışı zaman çizelgesine uyumun önemli olduğu ve teknolojinin ileri olduğu ülkelerde var olan modern bir problemdir (Milgram, 1992). Amerika gibi gelişmiş ülkelerde erteleme davranışını önlemek için oluşturulmuş birçok kitap, program ve yayının bulunması ertelemenin sık karşılaşılan bir sorun olduğunu göstermektedir (Van Eeerde, 2003).

Eski çağlarda zaman çizelgesine uyumun günümüzdeki kadar önemi yokken insanların yapacakları işlere ayıracağı zaman miktarı çok fazladır (Ferrari, 1995). Bir yolculuk günlerce veya aylarca sürebilirken bugün yaşadığımız çağda dakikaların önemi söz konusudur. Endüstriyel kültürün daha da evrilip geliştiği postmodern zamanda dakikalar ve hatta saniyeler dahi önem kazanmıştır. Örneğin dakika farkıyla uçağını kaçıran bir yolcunun bunun için ödemesi gereken bir bedel vardır. Zamanında uçağa binmesi ile dakika farkıyla uçağı kaçırmaması arasında, uçağını kaçırmamasına sebep olan dakika farkından çok daha fazla karşılaşılabilecek olumsuzluklar söz konusudur (Adams, 2007).

Günümüzde dakik olmak çok önemli hale gelmiştir. Artık insanlar bir iki dakika geç kaldıkları için sınavlarına yetişememekteler. Böyle bir yaşantı insanların zamana karşı bir yarış halinde olmasına neden olmaktadır (Aydın ve Koçak, 2016). Günümüz bireyleri bir yerde zamanında olabilmek ve bir işi zamanında yapabilmek için yaşamlarındaki birçok şeyden ödün vermek zorunda kalmaktadır (Sarıoğlu, 2011). Yaşanan bu durum da insanların hayat doyumu sağlayabilmesine engel teşkil etmektedir.

Zamanı kullanmanın ve yönetmenin önemli hale geldiği günümüzde; zamanı etkili bir şekilde kullanamayan, sorumluluk duygusu düşük bireyler yapacağı iş ve sorumlulukları ertelemektedirler. Erteleme davranışı, zamanın günlük yoğun faaliyetlerle dolması ve zamanı etkin kullanamamaya bağlı olarak doğru orantılı bir şekilde artmaktadır (Dryden, 2000).

Erteleme bireylerin yapması gereken veya yapmaya karar verdiği bir şeyi yapmaması ya da zamanından geç yapmasıdır. Belli bir yaş ve olgunluğa eriştikten sonra insanların yapması gereken iş ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Fakat çok çeşitli nedenlere dayanarak yapılması gereken görev ve sorumlulukların ertelendiği, son anlara kaldığı sıklıkla görülmektedir (Çakıcı, 2003).

Literatürde erteleme, kişilik özelliği olarak erteleme ve durumsal erteleme başlıkları altında incelenmiştir (Ferrari, 2007). Günlük işleri, kararları ertelemenin kişilik özelliği olarak erteleme olduğu belirtilmiştir. Kişilik özelliği olarak erteleme nevroitik, kompulsif ve karar almayı erteleme şeklinde üçe ayrılmıştır (Kağan, 2010). Akademik erteleme ise durumsal ertelemenin bir türü olarak ele alınmıştır. Bireyin şiddetli stres yaşayınca kadar yapması gereken akademik görevleri zamanında yapmaması akademik erteleme olarak literatürde tanımlanmıştır (Senecal, Koestner &

Vallerand, 1995). Ayrıca erteleme sıklıkla yaşanan bir türü olarak akademik erteleme belirtilmiştir (Balkıs, 2006).

Öğrenciler müfredat, sınav sistemi, okul türü ve puan türü değişiklikleri, liselere hazırlık süreci gibi birçok sorumluluk ve görevle karşı karşıya kalmaktadır. Bu görev ve sorumlulukları yerine getirmede zorluklar yaşayabilmekle birlikte onları erteleme ya da hiç yapmama davranışına da yönelebilmektedirler. Öğrencilerin erteleme davranışı gösterdikleri konuların başında akademik konular yer almaktadır (Yaycı ve Düşmez, 2016).

Ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte öğrencilerin akademik görevleriyle ilgili sorumluluklarıyla beraber gelişim döneminin getirdiği değişikliklerle de baş etmeleri gerekmektedir. Öğrenciler hızlı biyolojik değişime eşlik eden psikolojik, zihinsel ve sosyal gelişmelere uyum sağlamaya çalışmaktadırlar (Selçuk, 2000; Senemoğlu, 2007).

11-14 yaş arasındaki erken ergenlik dönemlerindeki öğrencilerin, ailerinde ve çevrelerinde pek çok değişiklik bir arada yaşanmaktadır. Bu değişiklikler hızlı büyümeye bağlı olarak beden algısının daha fazla zihnini kurcalaması, sınavlara hazırlanma, okul kursları ve etütlere devam etme gibi akademik sorumlulukların ve sosyal beklentilerin fazlalaşması, anne babadan daha bağımsız olma, akranlarıyla daha çok ortak faaliyetlere katılma çabası, kimliğiyle ilgili sorularına cevap bulmaya çalışmasıdır (Gander & Gardiner,2007).Yaşanan bu değişiklikler dolayısıyla çocukluk döneminin uysal ve mutlu çocuğunun yerini endişeli, dengesiz ve uyumsuz ergen almaktadır. Ergenlik dönemi, öğrencilerin en fazla çelişkiler yaşadığı dönemdir. Duygusal istikrarsızlık ve yoğunluk söz konusudur. Hayallere dalma, yalnızlık isteği, mahcubiyet ve çekingenlik, huzursuzluk, birden heyecanlanma ve ders çalışmada isteksizlik gibi duygusal dalgalanmalar yaşarlar (Gül ve Güneş, 2009).

Her bireyin yaşam içerisinde sonraya bıraktığı yani ertelediği bazı sorumluluk ve görevler vardır. Daha sonraya ertelenmiş sorumluluk ve görevler, stres, pişmanlık, telaş, vazgeçme ya da tam olmadan yerine getirme gibi durumlarla bireye geri dönmektedir (Burka ve Yuen, 1983). Kısacası erteleme davranışı milyonlarca kişiyi etkileyen bir problemdir (Çakıcı, 2003). Erteleme sonucu ortaya çıkan problemler yaşam kalitesini düşürmektedir (Bischoff, Burnand & Herzig, 2010).

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, öğrencinin çalışma odasının varlığı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hipotezler test edilmiştir.

1.3. Araştırmanın Problemi

11-14 yaş arası literatürde erken ergenlik dönemi olarak tanımlanmaktadır. 11-14 yaş arasındaki öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin anne-baba eğitim düzeyleri, cinsiyet, kardeş sayısı, yaş düzeyi, çalışma odasına göre farklılık gösterebileceği düşünülmüştür.

Bu kapsamda “Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleriyle akademik erteleme düzeyi arasında ilişki var mıdır? Öğrencilerin akademik erteleme düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır? Öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır? Öğrencinin çalışma odası varsa akademik erteleme düzeyi değişir mi? Kardeş sayısı fazla olduğunda akademik erteleme düzeyi değişir mi? Anne-baba eğitim düzeyi değişirse akademik erteleme düzeyi değişir mi?” sorularına yanıt aranmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Ortaokulda öğrenim gören öğrenciler Liseye Giriş Sınavına hazırlık, erinlik ve ergenlik gibi önemli stres faktörleri olan bir süreç içerisinde yer almaktadırlar. Akademik erteleme davranışı ortaokul öğrencileri arasında yaygın olarak görülen bir davranıştır. Akademik erteleme davranışı süreklilik arz eden bir duruma geldiğinde öğrencilerin gerçek performanslarını ortaya koymalarına ve motivasyonlarını gerçekleştirmelerine mani olmaktadır, yaşanan bu durum da beraberinde farklı sorunlar meydana getirmektedir.

Akademik ertelemenin öğrenciler arasında yaygın olarak görülmesine rağmen literatüre bakıldığında akademik erteleme ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Akademik erteleme düzeyi ile ilgili yapılan araştırmaların ise çoğunlukla üniversite ve lise öğrencileriyle yapıldığı dikkati çekmektedir (Çakıcı, 2003; Çetin, 2016; Düşmez, 2013; Ekinci, 2011; Ferrari, 2009, Gürültü, 2016 ve Saya, 2015). Ortaokul öğrencilerine yönelik akademik erteleme düzeyi ile ilgili çalışmaların sınırlı

olduğu görülmüştür (Akdemir, 2013). Bu açıdan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonunda elde edilecek veriler 11-14 yaş arası ergenlik dönemindeki öğrencilerin akademik erteleme düzeyleriyle ilgili değişkenlerin anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Akademik erteleme ile ilgili okul ortamında düzenlenen çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca ortaokul PDR servislerinde çalışan psikolojik danışmanlara, öğretmenlere, öğrenci ailelerine ve konu ile ilgili araştırma yapmak isteyenlere bilgi sağlaması açısından önem arz etmektedir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akademik erteleme puanları daha yüksektir.

Hipotez2: Öğrencilerin yaş düzeyi arttıkça akademik erteleme puanları artar.

Hipotez3: Öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça akademik erteleme puanları artar.

Hipotez4: Anne eğitim seviyesi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme puanları daha düşüktür.

Hipotez 5: Baba eğitim seviyesi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme puanları daha düşüktür.

Hipotez 6: Akademik erteleme puanı kendine ait çalışma odası olan öğrencilerde daha düşüktür.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

- Araştırma kapsamında öğrencilerin, anket ve ölçek sorularına kendi istekleriyle hiçbir etki altında kalmadan, samimi ve içten cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- Araştırma ile ilgili makale, kitap, tez ve diğer literatür taramalarının, araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği bakımından yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

- Araştırma kapsamında elde edilen veriler “Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ)” verileriyle sınırlıdır.
- Araştırma evreni 2018-2019 yılı içerisinde, Adana ili Çukurova ilçesinde öğrenim gören Selahaddin Eyyubi İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Biliş: Bilişsel sıfatı genelde bir üst düzey zihinsel işlevler için kullanılır. Bu işlevdeki kavramların en önde geleni duyular aracılığıyla algılama, bellek işlevleri, bilgilenme ve akıl yürütmedir Biliş, dünyayı ve çevrede gerçekleşenleri anlamayı, tanımayı ve öğrenmeyi içeren tüm zihinsel süreçler olarak tanımlanır (Yaycı, 2005).

Erteleme: Erteleme, kişinin zamanında yapması gereken ve öncelikli olan bir işi, görevi boş yere geciktirmesi veya son ana bırakmasıdır (Knaus, 1998).

Akademik Erteleme: Akademik görevleri içeren davranışların kaygı yaşayana kadar yerine getirilmemesi ve geciktirilmesidir (Kağan, 2010).

Davranış: Davranış, organizmanın gözle görülebilen ya da görülemeyen açık ya da örtük etkinliklerin hepsi olarak tanımlanmıştır (Senemoğlu, 2007).

Öğrenme: Yaşam deneyimleri sonucunda davranışta ve zihinsel aktivitelerde gerçekleşen görece kalıcı değişikliklerle devam eden bir süreçtir. Öğrenme, organizmanın doğuştan getirdiği davranış örnekleri ile olgunlaşma süreci içinde sosyal koşullarla oluşan davranış çeşitlerine yeni davranış çeşidi katma sürecidir (Senemoğlu, 2007).

Bilişsel Gelişim: Bilişsel gelişim, bireydeki, düşünme, akıl yürütme, dil ve bellekteki değişimleri kapsamaktadır (Küçük Karagöz, 2011). Hatırlama, karar verme, problem çözme ve algılama gibi zihinsel süreçlerle ilgilenmektedir (Atkinson, 2016). Piaget'e göre işlem öncesi düşünce evresinde çocuğun önceden davranışla oluşturduğu fiziksel etkinlikleri sonradan yeniden yapılandırma sürecidir. Bu evrede çocuk göremediği nesnelerin zihinsel tasarımını yapabilir (Santrock, 2017).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ARAŞTIRMALAR VE AÇIKLAMALAR

Psikolojide bilişsel psikoloji 1960 yılı ortalarından itibaren davranışçılığın yerini alan ve önde gelen yaklaşımdı. Biliş kelimesinin İngilizcesi cognitive'in kökünde bulunan 'gnocere' kelimesi "bilmek", "kavramak" gibi anlamlara gelmektedir. Başta düşünce olmak üzere zihne ait tüm olgular ve zihinsel işlemlerin hepsi biliş terimiyle ifade edilir. Biliş terimi düşünceye ve bilgiye işaret eder, bilişsel psikoloji ise insan davranışlarını düzenleyen bilgiyi edinme, zihinde örgütleme, hatırlama ve kullanma yeteneklerinin çalışmasıdır (Weisz ve Gray, 2008).

2.1. Bilişsellik

DeneySEL psikologlar yapay zekâ üzerine çalıştıklarından oradaki mühendislerin kullandığı bir terim olarak bilişsellik kavramı kritik bir kavramdır. Bu kavram genellikle bilgisellik ile eş olarak kullanılmakta ve bilgi ve biliş arasındaki yakın ilişkiler nedeniyle kafa karışıklığına sebep olmaktadır (Pears, 2004). Bilişsel kelimesinin İngilizcesinde var olan cognitive'in kelime kökünden var olan "gnocere" bir şeyin bilinmesi, kavranması anlamlarına gelmektedir (Santrock, 2017).

Bu kelimeler birbirine yakın olmakla birlikte aralarında ince bir ayrım vardır. Bilişsel kelimesi üst düzey zihinsel faaliyetler için kullanılır. Yani duyuvarın varlığı ve onlar aracılığıyla onları kullanarak algılama, belleğin işlevseleştirilmesi, mantık yürütme ve bilgiyi öğrenme gibi süreçler zihinsel faaliyetlerin üst düzeyde olmasını gerektiren süreçleri içerir (Piaget, 2004).

2.2. Bilgi İşleme Süreci ve Zihin Kuramları

Başka birine ilgi göstermek, onun bakımını yapmak o kişinin duygusal bakış açısını kazanabileceğimizi diğer bir deyişle onunla empati kurabileceğimizi o kişinin duygularını anlayabileceğimizi ifade eder (Santrock, 2017). Empati diğer insanları anlayabilme, onların zihnini okuyabilme, duygularını hissedebilme ve bunları bilebilme becerisi gerektirir. Psikoloji bunu, zihin kuramı ya da zihin okuma ya da zihinsel kurama sahip olma olarak ifade eder. Başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarının içsel itkiler tarafından yönlendirilmesinin bilinmesi zihin kuramıdır. Bu sadece

insanların fiziksel varlıklarını fark etmek anlamında değildir (Atkinson, 2016). Bu beceriye hayvanların da sahip olduğu hayvan davranışlarından anlaşılmaktadır. Zihin kuramı diğer kişinin zihnini tasvir etmeyi içerir. Yalnızca kişileri gözleyerek değil onların vücutlarına yansıyan mimikleri, bakış, duruş ve hareketlerini gözlemleyerek de okuruz. Fakat insanlar önce kendini keşfetmeden başkalarını keşfedemezler. İnsanların öz farkındalığı gelişmeden başkalarına yönelik farkındalığı gelişmez. İnsan ancak kendini bilebilirse diğer insanlara benzeyip benzemediğini fark edebilir (Senemoğlu, 2007). Çünkü referansını kendinden alarak başkalarıyla kıyas yapacaktır. Buna öz farkındalık denir. Çocuk gelişimi ile ilgili çalışmalar çocuklarda başkalarının farkındalığının dört yaş civarında gelişmeye başladığını 11 yaşa kadar gelişmeye devam ettiğini göstermektedir. Çocuklardaki bu farkındalık iki yaşından sonra kendini keşfetmeye, fark etmeye başlamasından sonra gelişmeye başlar. University College London’da psikolog bu konuda önemli araştırmacılardan Chris Frith zihin kuramıyla ilgili tanımında başkalarının da bizim gibi zihne sahip olduğunu onların da bizim gibi duygu düşünce ve davranışları olduğunu idrak ettiğimiz an olarak tanımlar (Akt. Torrey, 2018).

Çocuklarda zihin kuramının var olup olmadığını anlamak için adı Sally–Anne testi olan standart bir oyun senaryosu kullanılır. İçinde kapalı bir sepet, bir top, kapalı bir kutu olan bir odada çocuğa resimler ve kuklalar yoluyla Sally ile Anne gösterilir. Sally topu sepetin içine atar ve odadan dışarı çıkar. Daha sonra Anne’in gelip topu üstü kapalı sepetten alıp üstü kapalı kutuya bıraktığı ve odadan çıktığı çocuğa gösterilir. Sonra tekrar Sally odaya gelir. Çocuğa “Sally topu nerde arayacak?” sorusu sorulur. Dört yaşına kadar olan çocukların hemen hemen tümü Sally’nin topu Anne’in bıraktığı yerde yani kutuda arayacağı cevabını verir. Oysa topun sepetten alınıp kutuya bırakıldığını bilen çocuğun kendisidir, Sally topun yerinin değiştiğini bilmemektedir, bilmediği için de topu kendi bıraktığı yer olan sepetin içinde arayacaktır. Bu test, dört yaşlarına kadar çocukların kendi bildikleri ile başkalarının bildikleri arasında fark gözetmediklerini gösterir (Wimmer & Perner, 1983).

Üç yaşında küçük bir kıza bir kaplumbağa resmini gösterin. Gösterirken resim düz olsun sizin bakış açınıza göre ise resim baş aşağı olsun. Çocuk sizin kaplumbağayı gördüğünüzü düşünür. Sizin açınızdaki kaplumbağanın ters görüldüğünü ona anlatmak çok zaman alacaktır. Bir yıl sonra çocuk beraber katıldığınız etkinliklerde sizin bakış açınızı anlayabilecektir. Zihinsel algılarınızı fark edecektir (Torrey, 2018).

Dört yaşından başlayarak çocuklar diğer insanların zihnini fark etmeye başlar. 11 yaşına kadar bu fark etme ve zihin okuma sürer. Önünde kendilerinden büyük kardeşi olan çocuklar zihin kuramına daha erken yaşta sahip olurlar. Ebeveynlerin çocuklarla konuşurken zihinsel durumlarını kapsayacak konuşmalar yapması çocuklarda bu beceriyi erken geliştirir (Budak, 2000).

Zihin kuramı başkalarının ne düşündüğünü düşünebilme becerisidir. İnsanların filogenetik yapısı açısından hayatı yaşama becerisini, diğer insanlara bakarak öğrenen bireyler hayatta daha da başarılı olurlar. Zihin kuramına sahip olan bir savaşçı muhtemelen düşmanın ne yapacağını bilebilecektir (Weisz & Gray, 2008).

Zihin kuramına sahip bir tüccar müşterinin malını alabileceği fiyatı tahmin edebilecektir. Zihin kuramına sahip bir erkek ve kadın üreme konusunda karşı cinsi uyardırma daha başarılı olacaktır. Başkalarını anlamak, fark etmek empati için vazgeçilmez bir koşuldur (Atkinson, 2016).

2.3. Ergenlik Dönemi Kuramları

Ergenlik, bilişsel ve fizyolojik değişimlerin bir arada olduğu, geleceğe yönelik düşüncelerin ve soyut düşüncelerin başladığı bir dönemdir. Ergenlerin yaşları arttıkça anlama ve karşılaştırma yetileri gelişmeye başlar (Gander & Gardiner, 2007). Ergenlik dönemindeki gelişmeler birçok kuram tarafından ele alınmıştır.

Freud ergenlik dönemini psikoseksüel gelişim dönemlerinden genital dönemin içinde değerlendirmiştir. Freud'a göre ergenlik dönemi çocukluk döneminin bir devamıdır. Önceki gelişim dönemlerini sağlıklı bir şekilde geçirerek o dönemlerde kazanılması gereken özellikleri kazanabilmiş olmak ergenlik döneminde kişiliğin gelişimini kolaylaştırır. Bu dönemde bireyin cinsel ilgi odağını ailesi dışında bir başka kişi oluşturur. Çocukluk döneminde yaşadığı çözümlenmemiş cinsel çelişkiler var ise bu dönemde tekrar ederek devam eder (Yeşilyaprak, 2004).

Ergenlik terimini psikoloji tarihinde ilk kullanan ve bu dönemin insan gelişiminde bir evre olduğunu söyleyen Hall'e göre ergenlik insanın evrimsel kökenlerindeki ilkeliliğin uygarlaşmasıdır. Hall'e göre bu dönem fırtınalı ve stresli bir dönemdir (Yeşilyaprak, 2004).

Erikson'a göre ergenlik döneminin temel görevi kimlik kazanmaktır. Ergen bu görevi yerine getiremezse yaşayacağı çatışma rol karmaşasıdır. Ergenlik dönemindeki hızlı biyolojik ve fiziksel değişimlerle birlikte ergen kim olduğunu sorgulamaya ve bu

soruya cevap bulmaya çalışır. Ergen arayış içinde akran gruplarıyla ilişki kurar, akran gruplarına sorgulamadan bağlanır. Ergen bu dönemde çocuk mu yetişkin mi olduğunu ve başarılı olup olamayacağını, gelecekte kendini nelerin beklediğini sorgulamaya başlar. Bu dönemde ergen kimliğini sağlıklı oluşturursa hayatında başarılı bir kişi olur. Aksi durumda yaşayacağı rol karmaşası sebebiyle ne istediğini bilmeyen, kararsız, çocukluğunu atlatamayan kişiler şeklinde yaşamlarına devam edeceklerdir (Senemoğlu, 2004).

Piaget'nin (2004) kuramında bilişsel aşamalar, duyu-hareket, işlem öncesi, somut ve soyut işlemler şeklindedir. Ergenliğin başlangıcı olarak belirlenen dönem 12 yaş civarına denk gelmekte ve bilişsel gelişim kuramına göre dördüncü dönem olan soyut işlemler evresi olarak nitelendirilmektedir. Ergenlerde meydana gelen bu bilişsel gelişim, somut işlemlerden sonra formel işlemlere doğru bir değişim olarak nitelenir. Soyut işlemler dönemine gelen ergenler, soyut kavramları anlayabilirler ve soyut terimlerle akıl yürütebilirler, varsayımlar kurabilirler, olaylar arasındaki mantıksal sonuçları çıkarabilirler. Bu evrede ergenlerin ister somut ister soyut olsun, karmaşık problemleri sistemli biçimde çözebildikleri görülür.

Lewin'e göre çocukların yaşı büyüdükçe değişik davranış türleri sergilerler. Ergenler bazı etkinlikleri bırakırken gittikçe artan davranış çeşitliliği gösterirler. Bunlar gereksinimler, duygusal ifadeler, ilgi, bilgi ve sosyal ilişkilerdir. Artan davranış dağarcığına rağmen çocuk büyüdükçe davranışları daha fazla örgütlenir. Davranışı gittikçe artan bir biçimde denetleyen ve hedefe doğru götüren ve yol gösterici bir düşünce biçimi oluşur. Bu düzenleme hiyerarşik olma eğilimindedir. Her bir düzey bir önceki düzeye yol göstericidir. Hiyerarşik olmanın yanında bu düzenleme duraksamalar arasında bir etkinliği devam ettirme, iki etkinliği birlikte yürütebilme ya da iki değişik hedefe göre strateji tasarlama gereksinimi gibi çok karmaşıktır. Tüm bu düzenlemeler yaşla birlikte artar. Çocuk büyüdükçe hareket ve özgürlük alanı artar. Çocuğun büyümesi onun birbiriyle ilişkili etkinliklere bağlı değişmeyi içerir (Budak, 2000).

Lewin'in ergenlik kuramına göre; birey kişisel ve çevresel faktörlerin sürekli değişiminden etkilenmektedir. Bireyler hızlı değişimlerin olduğu dönemlerde stresli bir dönemin ortasında kalmaktadırlar. Ancak yavaş olarak ilerleyen değişimlere ise kolayca uyum sağlayabilmektedirler. Lewin'e göre, ergenlikte hızlı bir değişim yaşanmaktadır ve kişi hem bu değişikliklerle karşılaşmakta hem de bir takım fiziksel değişimlere uyum sağlamaya çalışmaktadır (Schultz & Schultz, 2001).

2.4.Ergenlik Dönemi Aşamaları

Ergenlik dönemi ilk ergenlik, orta ergenlik, son ergenlik olarak aşamalara ayrılmıştır (Santrock, 2017).

2.4.1. İlk Ergenlik Aşaması

Biyolojik büyümenin ve psikolojik değişimin çoğunluğu bu dönemde gerçekleşir. Fizyolojik değişimlerin hızlı olmasından dolayı ergen, vücut imajına odaklanır ve cinsellikle ilgili neler olduğunu anlamak için uğraşır. Bu dönem çocukluk çağı ile yakından ilgili olduğu için çocukluk dönemiyle ilişkilendirilmektedir. Ergen çocukluğun bağımlılığından ve hamlığından kurtulmak ister (Budak, 2000).

İlk ergenlik dönemi 12-15 yaş aralığını kapsamaktadır. Araştırmacılar bu dönemin dört yıl sürdüğünü ve dönemin başlangıcının, erkeklerde kızlara göre daha geç başladığını söylemiştir (Selçuk, 2000).

İlk ergenlik dönemiyle birlikte ergen, Piaget'nin bilişsel gelişim dönemlerinden olan soyut işlemler evresine geçer. Artık somutu aşan bir şekilde mantıksal analizler yapabilir, ideal olana yönelik düşünme biçiminin var olduğu, hipotetik düşüncenin geliştiği soyut döneme doğru giden evrededir (Piaget, 2004). Gelecek kaygısı yaşamaya ölüm kavramını düşünmeye başlar. Din, siyaset, felsefe ölüm kavramlarını analiz eden bunlarla ilgili düşünmeye başlayan ergen, olgunluğa doğru yol alır (Santrock, 2017).

2.4.2. Orta Ergenlik Aşaması

Bu dönem, ergenin özerklik kazanma çabasının olduğu dönemdir (Senemoğlu, 2005). Ergenin, ailesinden bağımsızlaşma döneminde duygularını karşı cinse yönlendirmesi psikolojik ve biyolojik durumunun bir gerekliliğidir. Ergenlerin davranışlarının riskli olması, riskli davranışlarının farkında olmamaları, kendilerini her şeyi yapabilecek güçte zannetmeleri bu dönemde özerklik baskısının ve aile ile çatışmalarının nedenleridir (Santrock, 2017).

Orta dönemdeki ergen, depresiflik, madde kullanımı, izinsiz evden ayrılma veya kaçma davranışları gösterebilmektedir. Akran grubuyla ilişkileri, kendini bulma arayışı ergenin davranışlarına yön vermektedir. Cinsel ilgide, sosyal rollerde, zihinsel işlevlerde ve kendi özünü kavramada çoğu zaman rahatsız edici değişikliklerden dolayı ergen çatışma yaşar. Ergen bu duygusal çalkantılardan dolayı erişkin davranışlarına düşman kesilebilir (Selçuk, 2000).

2.4.3. Son Ergenlik Aşaması

Son ergenlik dönemi 18 yaş civarında başlar ve kimlik oluşumunun tamamlanmasıyla sonlanır. Soyut düşünce ve eleştirel düşüncenin artmasıyla bu dönemde olgunluğa doğru giden ergen, önceki çatışmalı ilişkilerden daha ılımlı ve kalıcı ilişkilere doğru yönelir. Gelecek, meslek, iş, eş vb. konularda kararlı adımlar atmaya ve kararlı düşünceler üretmeye başlarlar (Budak, 2000).

2.5. Erteleme Kavramının Tarihi Kökenleri

Erteleme kavramının kökeni Latince sözcük olan ‘pro: ileri hareketi işaret eden bir zamir’ ve ‘crastinus: yarın’ anlamlarına gelen kelimelerinin birleşiminden oluşan “Procrastinatus” dan gelmektedir (Akt.Tanrikulu, 2013).

Erteleme kavramıyla insanların kabileler halinde yaşamaya başladığı zamanlarda kabile üyelerinden bir kısmının grup için yapılması gereken bir işi sonraya erteleme sonucunda karşılaşmıştır. Hammurabi yasalarında erteleme karşısında olan yasalar bulunmuştur (Knaus,2002). Romalılar askeri metinlerde, askeri düzen ve intizama önem verdikleri için erteleme kavramını sık kullanmıştır (Ferrari, 1995).

2.6. Erteleme Kavramı ve Erteleme Döngüsü

Bazı araştırmacılar ertelemeyi tanımlayabilmek ve erteleme olabilecek davranışları ayırt edebilmek için bir takım ölçütler belirtmişlerdir. Temel ölçütlerden biri erteleme davranışının kişide problem yaratmasıdır (Burka & Yuen, 1983).

Miligram (1991) ertelemeyi sistematik olarak tanımlamış ve davranışın erteleme olabilmesi için dört kriter olduğunu belirtmiştir. Bu kriterler:

1. Geciktirilen davranışlar
2. Davranışsal ürünün yetersiz olması.
3. Farklı bir işin daha önemli gibi algılanması.
4. Ertelemenin sonucunda duygusal karmaşıklık yaşanmasıdır.

Bireylerin erteleme davranışının meydana gelmesi durumunda yaşamış oldukları sürece erteleme döngüsü denir. Bu süreç yedi basamağa ayrılmıştır (Burka & Yuan, 1998). Bu basamaklar şu şekilde açıklanmıştır:

1. “Artık çalışmaya daha önceden başlayacağım”. Erteleme yaşayan bireyler yeni bir işle karşılaştıklarında umutlu olurlar ve bu sefer planlı programlı çalışabileceklerini düşünürler. Fakat yine erteleme davranışına devam ederler. Ertelemekten vazgeçmezler. Zaman ilerledikçe yapamayacaklarını anlarlar ve tekrar endişe ve korku gibi olumsuz duygular yaşamaya başlarlar.
2. “Hemen çalışmaya başlamam gerekir.” Çalışmaya ayrılan süre geçmektedir ve endişe ve korku düzeyi artmıştır. Umutları sönmeye başlamıştır. Kısa sürede vakit kaybetmeden bir şeyler yapmak hususunda bireyin üzerinde baskı vardır.
3. “Ya başlayamazsam.” Zamanın geçip kişinin hala davranışa geçmemesi, kişideki az da olsa var olan olumlu duyguları ve umudu söndürür. Ertelemenin sonucunda başına gelebilecek kötü sonuçları düşünmeye başlar.
4. “Hala süre var.” Erteleme davranışı yapan kişi bir tarfatan suçluluk ve pişmanlık duyguları yaşasa da bir taraftan da yeterli sürenin olduğuna dair umutlanır.
5. “Benim sorunum var.” Birey kendi dışındaki insanların nitelikli olduğunu kendininse şansız ve yetersiz olduğunu düşünür. Kişide umutsuzluk ve korku hakim olmuştur.
6. “Sonuncu seçim.” Bu dönemde zaman bitmek üzeredir. Kişi üzerinde hissettiği fazla baskı nedeniyle artık bir seçim yapmak zorundadır. Ya yapması gerekenleri yapmaktan tamamen vazgeçer ya da bunları yapmaya başlar. İş yapmaya başladığında kişi, yapabildiğini görür ve daha önce başlamadığına pişman olur.
7. “ Bundan sonra hiç ertelemeyeceğim.” Süre sonunda kişi yapması gereken görevi yapmaz ya da yaparak ve rahatlama hisseder. Süreç sonunda ise bir sonraki görev ve sorumluluklarında planlı ve düzenli olacağına dair kendine söz verir. Döngü bundan sonra görevlerini asla ertelemeyeceği düşünceleriyle sonlanır. Ancak bir sonraki süreçte karşılaşılan sorumluluk ve görevlerde erteleme döngüsü tekrarlanarak yaşanır (Burka & Yuen, 1983).

2.7. Erteleme Davranışı

Çağın bir sorunu olarak tanımlanan erteleme davranışının eski zamanlarda da var olduğu bilinmektedir. 18.-19. yüzyılda Endüstri Devrimiyle birlikte modernleşmenin başladığı dönemlerde erteleme kavramı insanların karşısına daha fazla çıkmaya başlamıştır. Endüstri Devrimiyle birlikte yaşanan gelişmeler insanların hayatını

değiştirmiş ve insanlara yeni görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Böylelikle insanların yapması gereken işler fazlaşmış, görev ve sorumluluklara dair istek ve beklentilerin de artmasının doğal bir sonucu olarak erteleme davranışında da artış meydana gelmiştir. Erteleme davranışının artmasıyla erteleme kavramı da daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Erteleme davranışı, günümüz şartlarının doğal bir sonucudur (Ferrari, 2005). Erteleme davranışı, araştırmacıların dikkatini çekerek araştırmalara konu olmaya başlamıştır (O'Callaghan & Newbegin, 2005).

Alan yazın incelendiğinde erteleme davranışıyla ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Erteleme, zamanında yapılması gereken bir işi “gereksizdir” biçimiyle geciktirmek ya da son ana bırakmadır (Knaus, 1998). Yapması gerekenleri veya görevi sonraya bırakmaktır (Burka & Yuen, 1983). Erteleme, kişinin niyetleri ve amaçlarını ertelemesidir (Lay, 1986). Erteleme, insanların yapacağı işten hedefli olarak kaçınma stratejisidir (Van Eerde, 2003). Erteleme, kişinin yapacağı işleri amaçsızca geciktirme davranışdır (Solomon & Rothblum, 1984).

2.8. Erteleme Davranışının Boyutları

Araştırmacılar erteleme davranışını duyuşsal, bilişsel ve davranışsal olmak üzere üç boyutta açıklamışlardır. Bu boyutlar bireylerde farklı nedenlerle ortaya çıkarlar. Ertelemenin psikolojik olarak çok boyutlu bir yapısı vardır (Binder, 2000). Bu sebeple erteleme kavramının ortak bir tanımı yapılamaz. Çünkü erteleme davranışının sergilenme sebebi araştırıldığında tek bir sonuca ulaşmak imkânsızdır ve birçok farklı boyutu vardır (Watson, 2001).

2.8.1. Duyuşsal Boyut

Erteleme davranışından sonra bireyler kızgınlık, çaresizlik, pişmanlık, kendini suçlama, gerginlik, panik, yetersizlik duygusu, kaygı, üzüntü depresyon gibi duygularla karşı karşıya kalırlar. Yaşanan duygunun şiddeti bireyin erteleme davranışı sıklığı ve ertelenen görev veya işe göre değişiklik göstermektedir. Erteleme davranışından sonra yaşanan bu duygular ertelemenin duyuşsal boyutunu ifade etmektedir (Binder, 2000; Burka & Yuen, 1983).

2.8.2. Bilişsel Boyut

Bireyin ulaşmak istediği hedef ile gerçekte sergilemiş olduğu davranış arasındaki dengesizlik olarak ifade edilir (Pychyl, 2000). Bireyin birçok bilişsel değişkeni erteleme davranışı ile ilgilidir. Dolayısıyla erteleme davranışı temelde bilişsel sorundur. Bu bileşenlerden bazıları zamanla ilgili inançlar, irrasyonel inançlar ve dışsal yükleme sitilleridir (Haycock, McCarthy & Skay, 1998). Erteleyen kişilerin çalışmaya ve çalışmayla ilgili sonuçlara dair mantıksız inaç ve düşünceleri söz konusudur (Balkıs, 2006). Kişi yapması gereken öncelikli işleri yapmak yerine, daha önemsiz işleri yapıp, önemli iş için önemsiz işlerin yapılmasını bahane eder (Lay, 1986).

2.8.3. Davranışsal Boyut

Davranışsal boyut bireyin yapması gereken görev veya sorumluluğun gerekenden daha fazla zaman alması ya da çok uzun sürmesi olarak tanımlanır. Bireyin işini yapması gereken zamanda yapmaması ve zaman kaybetmesidir (Rothblum, Solomon & Murakami, 1986; Senecal, Lavoie & Koestner, 1997). Birey bazı nedenlerden dolayı iş yapması gereken sürede bunu yapmıyor veya geciktiriyordur (Kandemir, 2010).

2.9. Erteleme Davranışını Açıklayan Kuramlar

Erteleme davranışının sergilenme nedenlerine bakıldığında birçok farklı neden yer almaktadır. Bundan dolayı ertelemeyi tek boyutla açıklayabilmek oldukça zor olacağı gibi kavramı anlamlandırmada da eksiklik olacaktır (Çakıcı, 2003). Ayrıca yapılan çalışmalara da bakıldığında erteleme davranışı farklı şekillerde ve farklı kuramlar açısından açıklandığı görülmektedir.

Bu bölümde de erteleme kavramını açıklayan belli başlı kuramlara yer verilerek açıklamalar yapılacaktır.

2.9.1. Psikanalitik Yaklaşım

Freud erteleme kavramını cinsel çatışmalarla ilişkilendirmiş ve cinsel isteklere karşı suçluluktan kaçınmanın erteleme eğilimini oluşturduğunu söylemiştir (Akt. Farran, 2004). Freud kaygı kavramıyla erteleme davranışını da açıklamaktadır. Erteleme davranışı kişinin savunma mekanizmalarının devreye girmesiyle kendisini kaygıdan

korumasını sağlamaktadır. Bilinçdışı işleyen savunma mekanizmaları kişinin yapacaklarını unutmamasına, bastırmasına, yapamadığı işler için geçerli bahaneler bulmasına ve var olan gerçekliği kabul etmemesine neden olabilir (Freud, 1926). Erteleme kavramı psikanalitik yaklaşımda, ego tehdit edildiğinde, erteleme sayesinde egonun başarısız olma kaygısından kurtulduğu düşüncesinde temellenir.

Psikanalizin klasik sürdürücüleri olan Blatt ve Quinlan (1967), erteleme meyilli olan insanların, şimdiki zamana göre hareket ettiklerini, gelecekte olacak durumları kestirmede zorlandıklarını söylemektedir.

Psikanalitik yorumlara dayalı olarak yapılan analizlere göre; insanların davranışlarını üç temel norm belirler. Bunlar gerçekliğin zorlandığı ve sürekli tekrarlayıcı zorlamalar (compulsion) ve haz arayışıdır. Bu kuralların bilinçdışını yansıttığı psikanalizin temel anlayışlarından biridir, bunlar erteleme eğilimi araştırmacıları için erteleme eğilimini tanımlamada temel işaretlerdir (Akt. Farran, 2004).

2.9.2. Psikodinamik Yaklaşım

Bu kuram ertelemeyi, bireyin ebeveyne olan negatif duygularının ve pşşik süreçlerinin etkisiyle meydana gelen sorunlu bir davranış biçimi olarak görmektedir. Psikodinamik yaklaşım, erken çocukluk yaşam dönemlerinin kişilik gelişimini etkilediğine dikkat çekmektedir (Düşmez, 2016).

Birner (1993), ertelemenin çocuklukta meydana gelen yaşantılardan ve çözülmemiş çatışmalardan kaynaklandığını vurgulamaktadır. Sommer (1990) için ise, erteleme eğilimi otoriteye başkaldırıyı anlatan bir davranış biçimidir. Bu ekoldeki yazarlara göre, erteleme bireyin ailesine olan öfkesinin ürünüdür. Birey öfkesini, ailesine doğrudan değil de dolaylı yollardan yönlendirir. Öfkesini yapacağı işleri erteleyerek ifade eder (Akt. Farran, 2004). Psikodinamik kuram temelli erteleme eğilimini araştıran diğer ikili araştırmacı Burka ve Yuen'dır. Ergenler ile yetişkinlerdeki ertelemenin daha çok olduğuna dair düşünceleri, ertelemenin çocukluk döneminin ürünü olan travmalarından kaynaklandığına dair kuramsal düşüncelerine dayanmaktadır. Çocukluk döneminde çocuğun olaylara yönelik bilinçdışı zihinsel süreçleri, yetişkinlikte de yaşam boyu devam edebilecek ve yapacağı önemli işlere yönelik bilinçdışı hareket ederek işlerini erteleyecektir (Akt.Farran, 2004).

2.9.3. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşım, güdü kavramına dayanarak erteleme kavramını açıklar. Motivasyonun olmayışı öğrenciyi ödevini ertelemeye yönlendirir (Briody, 1980). Davranışçı yaklaşıma göre erteleme; pekiştirme, ödül ve cezalarla ilişkilidir. Davranışçı kuramların yaklaşımına göre ertelemeyle ilişkili eylemler bir tepkinin dışı vurumudur. Pekiştirme sonucunda erteleme eylemiyle ilişkili olan davranış biçimlerinin sıklığı artmaktadır. Klasik öğrenme kuramı ertelemeyi ceza olmadığı için veya pekiştirme yoluyla kendiliğinden yapılan bir davranış olarak görür. Erteleme eğilimini açıklarken bireylerin davranışlarındaki ödül ve ceza vurgulayan kuramlar davranışçı kuramlardır. Erteleme genellikle bu davranışları nedeniyle cezalandırılmayan veya ödüllendirilen öğrencilerde vardır (Akt.Ferrari, 2005).

2.9.4. Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşıma göre erteleme eğilimine neden olan davranışlar ve duygular üzerinde kişilerin çevresi ekilidir. Fakat güçlü bilişleri olan kişilerin bilişlerinin arabulucu rolü vardır. Bilişsel davranışsal kuramlar gündelik hayatta bireyin önceden sahip olduğu bilişsel yorumunun bireyin yaşantılarının büyük bir kısmına daha çok etkili olduğunu ileri sürer. Bilişsel davranışçı kurama göre insanların önceden öğrendiği, bilişler ve bilişsel süreçler bireyin yaptığı davranışları ve düşüncelerini etkiler (Ellis & Knaus, 1977).

Bilişsel davranışçı kuramlar için sosyal öğrenme kavramı erteleme eğilimine yaklaşımın temellini oluşturur. Bilişsel davranışçı yaklaşım bireylerin kendileri ile ilgili inançları, düşünceleri, tutumlarıyla içinde yaşadıkları çevreye karşı tutarlı bir davranışta bulduklarını ileri sürer. Erteleme konusunda bireyler on bir adım basamağı takip ederler (Ellis & Knaus, 1977). Bu basamaklar şunlardır;

1. Ertelemeci kişiler görevlerini genelde yapmayı isterler.
2. Verilen görevi yapmak için kesin karar alırlar.
3. Görevi gereksiz bir biçimde ertelerler.
4. Ertelemenin kendilerine bir fayda sağlamadığını farketmezler.
5. Görevlerini ertelemeye devam ederler.
6. Erteledikleri için kendilerine kızgındırlar.
7. Erteleme konusunda ısrar ederler.

8. Görev ve sorumluluklarını son teslim etme zamanına yakın bir tarihte bitirmek için uğraşırlar.
9. Erteleedikleri için olumsuz duygular yaşar ve bundan dolayı rahatsız olurlar.
10. İşlerini bir daha ertelemeyeceklerine dair kendi kendilerine söz verir; fakat sözlerini tutamazlar.
11. Tekrar tekrar erteleme davranışına devam ederler.

2.9.5. Geştalt Yaklaşımı

Bu yaklaşıma göre bitirilmemiş işleri zamanında bitirmek gerekir. Geştalt yaklaşımına göre işleri ertelemek insanlar için önemli bir sorun teşkil eder. İnsanın üretkenliği için işlerini ertelememesi gerekir. Geştalt yaklaşımı kişiliğin bütünlüğünü korumak için şimdi burada tekniğini kullanır. Geştalta göre insan yaşantısının örgütsel ve bütünsel özelliğini korumak gerekir. Bu yaklaşıma göre bütünü oluşturan parçaların işleyişi kendisinin yapısıyla belirlenir (Goodman, 1992).

2.9.6. Bireysel Farklılıkları Temel Alan Yaklaşım

İnsanlarda bireysel farklılıklara göre değişen bazı özellikleri temel alan bu yaklaşım, insanların davranışlara anlam yükleme biçimlerini akademik erteleme düzeyinin açıklanmasında önemli bir etken olarak görür. İnsanlar, diğer insanların davranışlarını ve kendi davranışlarını açıklamak için içsel ya da dışsal yüklemeler yaparlar. İnsanlar, başarı ve başarısızlıklarının nedenlerini içsel ve ya dışsal nedenlere yüklerken o eyleme yönelik beklentilerini belirlemiş olurlar. Akademik erteleme davranışı ile yükleme biçimlerini araştıran çalışmalar, yükleme biçimlerinin akademik ertelemeyi etkileyen önemli bir etken olduğunu söylemişlerdir (Rothblum & Solomon, 1986). Farklı araştırmacılar elde ettikleri bulgulara göre motivasyonu düşük olan kişilerin, içe dönük kişilik özelliği ağır basan kişilerin, akademik başarısı yüksek olan kişilerin, dışa dönük özelliğe sahip olan kişilerin, sorumluluk eksikliği olan kişilerin ve zaman algısı düşük olan kişilerin daha fazla ertelemeci olduğunu açıklamışlardır (Blatt & Quinn 1967; Briordy, 1980; Schouwenburg & Lay, 1995).

2.9.7. Varoluşcu Yaklaşım

Varoluşcu yaklaşıma göre insanın özgürlüğü çok önemli bir kavramdır. Bu yaklaşıma göre insanın varoluşu özünden önce gelir. İnsan kendi sorumluluğunu alarak

kendi özünü kendisi oluşturur. İnsan kendi seçimlerinin eseridir. Ertelemeci kişiler kendi varoluşlarının farkındalığını yaşamazlar. Ertelemek kişinin varoluş ve özgürlük kavramlarının da farkında olmadığını, kişinin kendi varoluşunu gerçekleştiremediğini gösterir. Varoluşçulara göre insan herşeyin sorumluluğunu almak zorundadır (Akt. Tanrikulu, 2013).

2.10. Erteleme Davranışının Nedenleri

Erteleme davranışının meydana gelmesinde birçok etken rol oynamaktadır. Ertelemeye neden olan etkenlerden bazıları; başarı veya başarısızlık korkusu, aşırı mükemmeliyetçilik, işin beraberinde getirdiği yük ve onay görme kaygısı olarak sıralanır (Dryden, 2000). Bu durumlar bireyin görevlerini yerine getirmede aksaklıklar çıkmasına neden olmaktadır. Ertelemeye neden olan diğer nedenlerden biri de yapılacak işin yeterince sevilmemiş olmasıdır. İsteksizce ve sevmeyerek yapılacak olan bir iş ya ertelenerek yapılamamaya veya işte başarısız olmaya neden olacaktır. Erteleme davranışına sebep olan bireysel etkenlerden bazıları bireyin tembel olması, disiplinsiz olması ve zaman kontrolünü sağlayamamasıdır (Burka & Yuen, 1992).

Erteleme davranışının meydana gelmesindeki önemli unsurdan biri de görevin bireye çekici gelmemesidir. Bireyin hoşuna giden veya yapmaktan zevk aldığı bir iş veya görev varken birey hoşuna gitmeyen, sıkıcı bir işi yapmak istemeyecektir. Hoşuna gitmeyen, sıkıcı bir işi yapmasını beklemek de çok mantıklı olmayacaktır. Ayrıca bireyin bir işi veya görevi ertelemeden tam zamanında yapması için o işe veya göreve karşı olumlu güdülenmenin sağlanması, isteklendirilmesi ve motive edilmesi gerekmektedir. Çünkü bireylere erteleme nedeni sorulduğunda bireyler, erteledikleri davranışla açık bir şekilde ilgilenmediklerini, onun yerine başka bir işle vakit harcadıklarını dile getirmişlerdir (Kandemir, 2010).

Erteleme davranışının oluşmasına diğer bir etken de ertelenen işin sonucunda elde edilecek olan şeyin belirsizliğidir. Erteleme davranışı sonucun belirsiz olduğunda artış gösterir ve bireyin alışkanlıklarıyla ilgili bir olgudur (Tracy, 2007).

Erteleme davranışına neden olan başlıca etkenler; zaman yönetiminde yaşanan zorluk, disiplinsizlik, benlik saygısı, kaygı, kişilik özellikleri, motivasyon, beklentiler ve başarısızlık korkusudur. Aynı zamanda erteleme düşük başarının önemli bir sebebidir (Wesley, 1994). Elbette erteleme davranışı sadece başarı yönünden değil birçok açıdan bireyin yaşantısını olumsuz yönde etkilemektedir (Akdemir, 2013).

Bireylerin büyük bir kısmı erteleme davranışından rahatsız olduklarını ama bu davranışı bir türlü bırakamadıklarını dile getirmişlerdir. Fakat azımsanamayacak sayıda birey de sergiledikleri erteleme davranışından rahatsız olmayıp alışkanlık haline getirmişlerdir (Gürültü, 2016).

2.11. Erteleme Davranışının Sonuçları

Erteleme davranışının sergilenmesi sonucunda bireyde bazı olumsuz durumlar oluşmaktadır. Erteleme davranışının yaratmış olduğu olumsuzlukların kişisel etkileri olduğu kadar sosyal etkileri de olmaktadır ve bireyde bilişsel, duygusal ve davranışsal açıdan olumsuzluk meydana getirmektedir (Sarıoğlu, 2011). Birey erteleme davranışının getirdiği olumsuzlukları görmesine ve bir daha yapmayacağım demesine rağmen her seferde aynı hareketi sergilemeye devam eder. Bu durum zamanla kısır döngü oluşturmaktadır. Bir yerden sonra da erteleme davranışı alışkanlık halini almaktadır (Beswick, Rothblum & Mann, 1998).

Bireyde erteleme davranışı sergilendikten sonra meydana gelen bazı durumlar şunlardır; kaygı, üzüntü, depresyon, inkâr etme, bahane üretme, gerçeği çaptırtma, sinirlenme, bıkkınlık, pişmanlık, çaresizlik, kendini suçlama, fırsatların kaçması, başarı ilerlemesinin yavaşlaması veya durması, kişiler arası ilişkinin bozulması gibi birçok içsel ve dışsal problemler sıralanabilir (Toker, 2016; Yayıcı ve Düşmez, 2016).

Erteleme durumunun getireceği sonuçlardan biri de bahaneler bulmaktır. Kişi kendinden ziyade çevresine yönelik kişinin çevresi tarafından nasıl değerlendirildiği önem taşır (Knaus, 2000). Ertelemenin sosyal boyutuna bakıldığında kişi genelde ailesi, çevresi ile ilgili bahaneler veya kendisinin dinlenmeye ihtiyacı olduğu ile ilgili bahaneler üretir. Genelde bu kişiler yazılı olan ödevleri yapmak istemezler. Kişi ailesi ile ilgili bir olay varsa onları da bahane olarak kullanır (Knaus, 2000; Aydoğan, 2009).

Erteleyen kişiler kendi içlerinde; çaresizlik, ümitsizlik, pişmanlık, kızgınlık gibi kendini suçlamayı da içeren duygular yaşarlar. Çevresel sonuçlar olarak da kişinin eğitim yolunda geri kalması gibi akademik sorunlar yaşarlar (Burka & Yuen, 1983).

Araştırmacılar genelde bireyin erteleme davranışı sergiledikten sonra olumsuz etkileri, sonuçları olduğunu gösterse de bazı araştırmacılar davranışın olumlu sonuçlanabileceğini ifade etmişlerdir (Lay, 1986; Pychyl, Morin & Salmon, 2000; Van Eerde, 2003). Bu araştırmalardan çıkarılabilecek sonuçlardan biri de aslında bireylerin çok fazla erteleme davranışı sergiliyor olmalarına rağmen bu davranıştan rahatsızlık

duymadıklarıdır. Sergilenen bir davranış sonucunda büyük bir yıkıntı, kaygı, üzüntü, depresyon, pişmanlık veya çaresizlik yaşayan bir birey normal şartlarda aynı davranışı bir daha sergilememelidir. Fakat sürekli aynı davranışını sergileyen bir birey ya davranış sonunda bir olumsuzluk yaşamıyordur ya da birey için sorun yaratan bir olumsuzluk yoktur (Lay,1986).

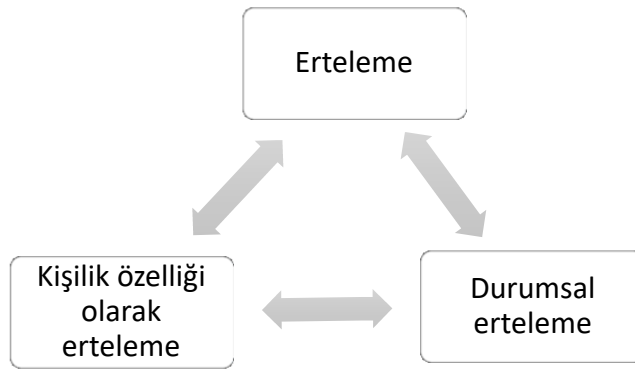
Van Eerde (2003) zaman azaldığı için erteleyen kişilerin zamanı kullanmada acele edeceğini söyler. Bu kişiler böylelikle stres faktörlerinden uzaklaşırlar. Bu da işlerini yapmak için zamanı daha verimli kullanmasına sebep olur. İşler bu sebeple daha geç başlayıp daha hızlı verimli şekilde bitebilir (Baumeister, Heatherton & Tice, 1994).

Ertelemeyle ilgili davranışlar kısa süreliğine yarar sağlayabilir. Fakat uzun dönemde bu davranışın tersine çevrildiğini bireyin bundan olumsuz etkilendiğini söyleyen araştırmalar vardır (Baumeister, Heatherton & Tice, 1994). Erteleme davranışının psikolojik alt yapısı bireylerin daha kötü işler çıkarmasına, uzun vade de zararlı çıkmasına neden olur. Bu bireylerde suçluluk duygusu oluşur. Bu kişiler depresyona meyilli olurlar. Davranışları sonucunda depresyona girebilirler (Farran, 2004).

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada okulun başlangıcında erteleme yapanlar ve yapmayanların sağlık durumları aynıdır. Fakat yıl sonunda erteleme yapanların daha fazla stres yaşadığı gösterilmiştir. Erteleme yapan öğrenciler panik, korku, suçluluk gibi olumsuz psikolojik duygular yaşamışlardır (Burka & Yuen, 1983). Bu öğrenilmiş çaresizliğe doğru giden olumsuz bilişsel bir süreçtir. Birey kendinden şüphe etmeye başladığında kendini değersiz hisseder ve erteleme davranışı göstermeye başlar. Erteleme davranışının ardından da depresif tepkiler ve suçluluk duyguları gelişir (Burka & Yuen, 1983).

2.12. Erteleme Türleri

Literatürde erteleme kavramının sınıflandırılmasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Aynı kavramın araştırmacılar tarafından farklı isimler adı altında sunulması yeni bir araştırma, yeni bir vaka ortaya koyma çabasından kaynaklanmaktadır. Bu durum erteleme kavramının açıklanmasını ve açık bir çerçeveye izah edilmesini güçleştirmektedir. Yine de erteleme kavramını iki ana başlıkta toplamak mümkündür: (Aydoğan ve Özbay, 2012).

Şekil 1. Erteleme türleri

Kompulsif, sürekli, kronik ve işlevsel olmayan ertelemeye literatürde kişilik özelliği olarak erteleme denilmektedir. Bu isimlendirme yapılacak işlerin ertelenmesini, başlangıcının geciktirilmesini veya işlerin yapılamaması gibi süreklilik haline getirilmiş davranışları ifade etmektedir (Aydoğan ve Özbay, 2012).

Durumsal erteleme ise insanların belli bir alanlarda işlerini ve görevlerini hiç yapmamasını veya geciktirmesi durumunu ifade etmektedir. Akademik erteleme durumsal ertelemenin araştırmalara konu olan yaygın bir türüdür (Tanrıkulu, 2013).

Litaretür tarandığında erteleme davranışının beş türü vardır (Akt. Aydoğan ve Özbay, 2012):

- 1.Genel erteleme
- 2.Akademik Erteleme
- 3.Karar vermeyi erteme
- 4.Ertelemede nevroitik durum
- 5.Kompulsüf erteleme

Genel erteleme, zaman yönetiminde ve organize olmada yetersizliklerin olmasından dolayı günlük faaliyetleri yapmada zorlukların yaşanması şeklinde açıklanmıştır (Ellis & Knaus, 1977).

Akademik erteleme; alan yazın incelendiğinde akademik ertelemenin dört özelliğinin olduğu görülmektedir. Birincisi; geciktirilen davranışlar, ikincisi ;davranışlardan yeterli sonuç alamamak ‘çalıştım yapamadım, gibi’, üçüncüsü; daha önemli olduğu düşünülen işler, dördüncüsü; elde edilen sonuçların duygusal karışıklıklara sebep olmasıdır (Tanrıkulu, 2013). Akademik erteleme eğiliminde etkili

olan kavramlardan biri karar verme stilidir. Karar verme stili, kişinin kararlarıyla ilgili seçeneklerle arasındaki bilişsel süreçleri kapsar. Yapılan araştırmalarda kararsızlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha fazla erteleme olduğu bulunmuştur (Milgram, 2000). Yeni öğrenmelerde öğretim sürecinde öğrencilerin ilgisini çeken, kişisel merak duyduğu konular veya zevkli konularda öğrenciler daha çok motive olmakta; diğer durumlarda akademik erteleme seviyesi artmaktadır. Bu şekilde öğrenmelerde öğrencinin önceden bildiği konular olduğunda öğrenme motivasyonu artmaktadır (Orpen, 1998). Duygusal bozuklukların da akademik ertelemeye etkisi vardır. Akademik ertelemeye ilişkisi kurulan bir diğer faktörün duygusal zeka olduğu literatürde yer almaktadır. Duygusal zeka empatik ilişkilerle ilişkisi olduğu düşünülen bir kavramdır. Kişinin kendini bilmesi, başkalarını anlayabilmesi, kendini yönlendirebilmesi ve motivasyon sağlaması ile ilişkilendirilir (Akbaş ve Gizir, 2010). Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda rasyonel olmayan düşüncelerin akademik erteleme düzeyini artırdığı bulunmuştur. Zamanı iyi yönetememe, öğrenilmiş çaresizlik akademik erteleme düzeyini artırmaktadır. Öğrenmenin daha basit olduğu konularda akademik erteleme daha az olmaktadır (Orpen, 1998).

Karar vermeyi erteleme, doğru zamanda karar verilememesidir. Bu konuda güçlük yaşayan kişiler tarafından uygun zamanda karar verme konusunda yeterli beceri gösterilmemektedir (Ellis & Knaus, 1977).

Ertelemeye nevroitik durum; aynı zamanda literatürde nevroitik erteleme şeklinde de ifade edilmektedir. Kişinin hayatındaki önemli kararları alma sürecinde seçenekler arasında kalarak karar vermeyi ertelemesidir (Ellis & Knaus, 1977).

Kompulsif erteleme; birey bu erteleme türünde hem yapması gerekli davranışları erteler, onlara zaman ayırmaz ya da farklı işlere zaman ayırır hem de alması gereken kararları erteler (Ellis & Knaus, 1977).

2.13. Akademik Erteleme

Akademik erteleme; bireyin yapması gereken akademik görevlerini vaktinde yapmamasıdır (Senecal, Koestner & Vallerand, 1995). Solomon ve Rothblum (1984) akademik ertelemeyi dönem ödevi hazırlama, okulla ilgili programlara katılma, sınava hazırlanma gibi akademik görevlerin zamanında yapılmaması olarak tanımlamışlardır. Schouwenberg ve Lay (1995) 'in yaptığı bir tanımda akademik erteleme kitapların kütüphaneye vaktinden sonra verilmesi, ödevlerin geciktirilmesi, verilen ödevin teslim

edilecek tarihten hemen önce yapılması ve sınava hazırlanılması gereken zamanda başka işlerle vakit harcanması olarak ifade edilmiştir. Senecal, Julien ile Guay (2003) da akademik ertelemeyi, akademik çalışmaları geciktirme konusundaki rasyonel olmayan bir eğilim olarak ifade etmişlerdir. Tanımlara bakıldığında akademik erteleme davranışının sadece dersler ve ders içi etkinliklerin geciktirilmesi, yapılmaması olarak tanımlanmadığı görülmektedir. Kütüphaneden alınan bir kitabın zamanında verilmemesinin de akademik erteleme tanımına dahil olması, akademik erteleme tarifinin aslında daha geniş bir alanı kapsadığını göstermektedir (Senecal, Koestner & Vallerand, 1995).

İnsanlar akademik görevi zamanında ve tam olarak yapmak isteseler de bunu yapabilmek için gerekli iç güdülenmeyi sağlamayı başaramamaktadırlar. Akademik erteleme davranışında bulunan bireyin, bu davranışı yapmasında birçok neden bulunmaktadır. Bu nedenlerden yaygın olanlardan biri başarısızlık korkusu ve güdülenme eksikliğidir (Watson, 2001). Bireylerin her zaman akademik görevlerde başarı sağlaması düşünülemez. Birey akademik görevini yerine getirip başarısız olmaksızın görevi yapmayı kendisini rahatlatma eğiliminde olabilir. Böylece akademik görevindeki başarısızlığını bir nedene bağlamış olur. Ayrıca birey yapmak zorunda olduğu akademik görevini yapmasında yardımcı olacak motivasyonu bulamadığı zaman görev işkenceye dönüşmektedir. İçerden veya dışardan bir güdülenme olduğu zaman, birey kendisinde görevini yapacak gücü bulabilir (Milgram & Tenne, 2000).

Akademik erteleme davranışından dolayı bireyin hayatında olumsuz durumlar; düşük notlar alma ve eğitimi bırakma, ödevi vermesi gereken tarihten sonra teslim etme (Beswick, Rothblum & Mann, 1988), zamanında sınavlara hazırlanmama, çalışmayı az yapma ve düşük başarı elde etme (Beck, Koons & Milgram, 2000; Rothblum, Solomon & Murakami, 1986), akademik gerginlik hali (Sharma & Kaur, 2011), olması gerekenin altında başarı sergileme ve yüksek stres yaşama (Baumeister, Heatherton & Tice, 1994), akademik tatmininin düşmesi olarak sıralanabilir. Akademik erteleme davranışı nedeniyle oluşan olumsuz durumlara bakıldığında akademik erteleme kavramının önemli olduğu ve bu sebepten dolayı insanların yaşantılarının olumsuz etkileneceği ortaya çıkmaktadır. Akademik ertelemeye ilgili gerekli önlemlerin alınması oldukça önem kazanmaktadır.

Akademik erteleme kavramıyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu davranışın sergilenme oranı çok yüksektir (Balkis, 2006; Solomon & Rothblum, 1984).

Bireylerin akademik erteleme davranışı sergileme oranını düşürmek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

2.14. Akademik Ertelemenin Bileşenleri

Araştırmalarda akademik ertelemenin tek bir yapısının olmadığı farklı bileşenlerden meydana geldiği üzerinde durulmuştur. Akademik ertelemenin bileşenlerinden biri davranışsal durum birleşenidir. İşe başlama ve onu devam ettirmede kişi yapılan işin çok fazla vakit alması sebebiyle işten kaçınır ve keyif verici davranışlara yönelir (Solomon & Rothblum, 1984). Kişinin akademik işlerle uğraşması yerine daha keyif verici olan sinema izlemek gibi davranışlar sergilemesi örnek olarak kullanılabilir (Ferrari, 1992). Erteleme davranışını değerlendiren ve davranış üzerinde araştırma yapan araştırmacıların kriteri erteleme sıklığı ile işin sıklığının karşılaştırılmasıdır. Bu karşılaştırmalarda öğrencilerin dönem ödevini teslim etme tarihine bakılmıştır (Baumeister, 1994). Araştırmalarda kullanılan ölçeklerle verilen ödevlerin başlama ve bitiş tarihi değerlendirilmiştir (Lay, 1986; Senecal & Koestner, 1997). Davranışsal araştırmalarda, araştırmacıların bazıları öz-düzenlemenin akademik ertelemeyi araştırmanın en iyi değişkenlerinden biri olduğunu söylemektedir (Uzun Özer 2014; Van Eerde, 2003; Watson, 2006).

Ertelemenin bilişsel bileşeni, bireyler üzerinde olumsuz etkileri olmasına rağmen erteleme davranışına bilinçli olarak karar verme nedenlerine odaklanmaktadır. Bilişsel değişkenler üzerinden erteleme davranışını değerlendirmek araştırmalarda fazla yer verilen bir konudur. Bazı araştırmalar mükemmeliyetçi kişilik yapısına sahip bireylerin aslında erteleme davranışının altında yatan nedenin öz saygıyı korumak olduğunu söylemiştir. Bu kişilerin öz saygınlıklarının düşük olduğundan bahsetmişlerdir (Burka & Yuen, 1983). Araştırmalarda çıkan sonuca göre öz- saygı ve öz yeterlilikle erteleme arasında olumsuz ilişkiler bulunmuştur (Ferrari, 1994; Ferrari, 2001). Erteleme ile kişinin duyguları arasında ilişki vardır. İşlerini tamamlayamayan öğrenciler sıkıntı duyarlar, duygusal boşluk hissederler. Bu türden araştırmalar öznel duruma odaklanmaktadır (Burka & Yuen, 1983; Solomon & Rothblum, 1984). Endişe ve kaygının akademik ertelemeyi etkileyebileceği bu araştırmaların konusudur. Kişinin öznel durumu bu araştırmalar için önemlidir.

Alan yazın incelendiğinde erteleme ile ilgili araştırmaların çoğunluğunu akademik erteleme oluşturmaktadır. Araştırmaların neredeyse tamamına yakını akademik ertelemeyi kapsamaktadır (Ferrari, 1996).

Araştırmalar akademik ertelemenin akademik başarının dūřmesinde etkili olsa bile yine de öğrencilerin erteleme davranışını devam ettirdiklerini ve dersleri bıraktıklarını göstermektedir (Keller, 1968).

2.15. Akademik Ertelemenin Nedenleri

Alan yazın incelendiğinde akademik ertelemenin birçoğ nedeninin olduğu görülmüştür. Bu araştırmalarda akademik ertelemenin başaramama korkusu (Solomon & Rothblum, 1984), değerlendirilme kaygısı (Buley, 1999), benlik saygısının dūřük olması (Kandemir, 2013), durumluk kaygı (Aydoęan, 2008), yeterlilik algısının dūřüklüęü (Gülebaęlan, 2003), motivasyonun eksik olması (Kaęan, 2009), mükemmeliyetçilik (Akkaya, 2007), öz düzenleme eksikliği (Baumeister, 1994), cinsiyet (Aydoęan, 2008; Çetin, 2009) gibi nedenlere dayandığı görülmüştür.

2.16. Akademik Erteleme Davranışının Yaygınlığı

Akademik erteleme öğrenciler arasında sık karşılaşılan ve onların akademik başarılarını dūřüren bir davranıştır (Çakıcı,2003). Türkiyede öğrencilerin %80'inin işlerini günlük en azından bir saat geciktirdikleri bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde de bu durumun %50'ye yakın olduğu düşünölmektedir (Akt.Özer ve Altun, 2011).

2.17. Akademik Erteleme Davranışlarının Sonuçları

Akademik ertelemenin sonucunda depresyon, akademik başarı dūřüklüęü, ödevlerini zamanında teslim edememe, stres, akademik gelişimin gerilemesi, okul yaşantısında sorunlar, ilişkilerinde problem yaşandığı yapılan araştırmalarda belirtilmiştir (Baumeister, Heatherton & Tice, 1994; Haycock, 1998).

2.18. Akademik Erteleme Konusunda Yurt İçindeYapılan Araştırmalar

Akademik erteleme davranışıyla cinsiyet ilişkisini gösteren çalışmalar farklılık göstermektedir. Cinsiyet ile ilişkişinin kurulamadığını (Kachgal, Hansen & Nutter,

2001; Uzun Özer, 2009) gösteren araştırmalar varolduğu gibi erkeklerin kadınlardan daha az erteleme davranışı yaptığını (Ekinci, 2011; Jackson, 2002; Zakeri, Esfahani & Razmjoe, 2013) gösteren araştırmalar vardır.

Çakıcı (2003) ve Uzun Özer (2005)'in çalışmasında üst sınıftaki öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Yaş ile de açıklanmakta olan farklılık, yaşı büyük olan öğrencilerin erteleme davranış puanlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ekinci (2011) tarafından adolesan öğrencilerle yapılan bir çalışmada dokuzuncu sınıf öğrencilerinin üst sınıf düzeylerine göre erteleme puanları yüksek bulunmuştur. Akdemir (2013) tarafından yapılan araştırmada ergenlerin akademik ertelemeleri, kardeş sayısı hariç, babanın eğitim seviyesi, annenin eğitim seviyesi, öğrencinin bir odasının olması arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir fark olmadığı gösterilmiştir. Çakıcı (2003) ile Uzun Özer (2009)'in yaptđı araştırmalarda üst sınıf düzeylerindeki ergenlerin akademik erteleme puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, yaş faktörü olarak da söylenmekte, yaşı fazla olan ergenlerin daha çok erteleme yaptđı şeklinde açıklanmaktadır.

Lise öğrencilerinin ve üniversite öğrencilerinin özsaygı, mükemmeliyetçi kişilik özelliği ve akademik başarı ile genel erteleme ve akademik ertelemenin ilişkisini incelemek amacıyla Çakıcı (2003) bir çalışma yapmıştır. Araştırma 287 üniversite öğrencisi ve 260 lise öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Çalışma sonunda, üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerinden daha çok genel erteleme ve akademik erteleme davranışı yaptıkları sonucuna varılmıştır. Lisede okuyan öğrencilerde özsaygısı düşükse daha çok akademik ertelemeci oldukları, başkalarının beklentileri ile kişinin obsesifliğinin akademik ertelemede önemli bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

Bilişsel davranışçı yaklaşımı temel alan akademik erteleme davranışıyla baş etme becerisi eğitimlerinin, lisans öğrencilerinde akademik erteleme davranışlarını etkileyip etkilemediğini ve bunlar arasındaki bağlantıyı belirlemek için Toker (2014) bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda akademik ertelemeyle baş etme eğitiminin üniversitede okuyan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarında değişiklik yaptđı, uzun süre bu değişikliğin devam ettiği ortaya çıkarılmıştır.

Düşmez (2013) Rasyonel Emotif Davranışçı eğitim programının akademik erteleme davranışını önleme ve üniversite öğrencilerinin erteleme davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemek için bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonunda akademik erteleme davranışlarını azaltmaya yönelik Rasyonel Emotif Davranışçı yaklaşımdan destek alan

akademik erteleme eğitim programının erteleme davranışında negatif-olumlu yönde etkili olduğu sonucu elde edilmiştir.

Saya (2015) karar verme stillerinin akademik erteleme düzeyini yordayıp yordayamadığını ortaya çıkarmak için bir çalışma yapmıştır. Araştırma toplam 482 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma sonunda akademik erteleme ve kaçınan karar verme stili ile akademik erteleme ve ani kararlar verme stili arasında olumlu bir ilişki, akademik erteleme ve akılcı karar verme arasında negatif kolerasyon ortaya çıkmıştır.

Akkaya (2007) yaş, akademik başarı, cinsiyet, depresyon ve mükemmeliyetçiliğin akademik erteleme davranışını ne derecede yordadığını incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Çalışma 368 lisans öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Çalışma sonunda yaş, akademik başarı ve depresyonun kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, akademik erteleme davranışını bir arada anlamlı olarak yordadığı sonucuna varılmıştır.

Uzun Özer (2005) cinsiyet farkını göz önünde bulundurarak lisans öğrencileri arasında akademik erteleme davranışının ve lisans öğrencilerinin sınavlara çalışma, okuma ödevlerini yapma, dönem ödevi yapma ve genel olarak okul etkinlikleri alanlarında erteleme davranışının yaygınlığını incelemek için bir araştırma yapmıştır. Çalışmada 784 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Çalışmanın sonunda elde edilen verilerde; erkekler kızlardan daha çok erteleme davranışı sergilemektedir. Ayrıca, erteleme davranışının en fazla, sınavlara hazırlanırken, ödev hazırlarken ve haftalık ödevlerini tamamlarken yapıldığı, okulla alakalı etkinlikler ve genel görevleri yaparken ertelemenin azaldığı sonucuna varılmıştır. Akademik başarı ile akademik erteleme arasında negatif ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, öğrencilerin erteleme davranışı olası sebeplerini ortaya koymak için uygulanan faktör analizi sonuçları, erteleme davranışının olası sebeplerinin başarısızlıktan korkmak, risk almak, üşengeçlik ve denetim altına alınmaya karşı gelme olduğunu göstermiştir.

Öğrencilerin ödevlerini yapmaya hazırlanırken kendilerine ait ayrı bir odanın olmasını istedikleri bazı araştırmaların sonuçlarındandır (Konrad & Gilsbach, 2007). Öğrencilerin evde imkânlarının çok olması, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilerin çalışma ortamıyla ilgili (çalışma odası, çalışma masası olması gibi) imkânlarıyla akademik başarıları arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu bulmuştur (Yıldırım, 2009).

Kandemir (2010) araştırmasını 630 üniversite öğrencisi ile yapmıştır. Çalışmanın sonucunda akademik erteleme düzeyinin kişilik özellikleri, akademik öz yeterlilik inancı ve benlik saygısı tarafından yordandığını bulmuştur. Cinsiyete göre erkek öğrencilerin, sınıf düzeyine göre ise 4. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme düzeyinin kızlara ve 1. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Yiğit ve Dilmaç (2011) 633 lise öğrencisiyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve bu değişkenlerin bazı sosyo demografik faktörlere göre ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, akademik erteleme düzeyi ile barışçıl olma, dürüstlük, saygı, sorumluluk, hoşgörü arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Akademik erteleme düzeyinin sosyodemografik özelliklere göre incelemesinde ise; cinsiyete ve anne eğitim düzeyine göre akademik erteleme düzeyinin değişmediğini, yaş düzeyi ile baba eğitim düzeyine göre akademik erteleme düzeyinin farklılaştığını bulmuşlardır. Yaş düzeyi düştükçe akademik erteleme düzeyi artmıştır. Babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri daha yüksek çıkmıştır.

Arslan (2013) lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleriyle karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, kaçınan karar verme ile anlık karar vermenin akademik erteleme düzeyini anlamlı şekilde yordadığını bulmuştur. Ayrıca öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin cinsiyetle arasında anlamlı ilişki olduğunu, kız öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha düşük olduğunu saptamıştır. Akademik erteleme düzeyi ile anne baba eğitim düzeyi, sınıf düzeyi, öğrenim görülen alan türü arasında bir ilişki kurulamamıştır.

Tanrıkulu (2013) 420 lise öğrencisinin katıldığı araştırmasında ergenlerin akademik erteleme düzeyleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi ve akademik erteleme düzeyinin bazı sosyodemografik faktörlere göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda akademik erteleme düzeyi ile benlik saygısı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Araştırmada erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri kız öğrencilere göre daha fazla çıkmıştır. Annesi ortaokul, lise ve dengi okullardan mezun olan ergenlerin akademik erteleme düzeyleri annesi yüksek okul ve üstü mezun olan ergenlerden daha yüksek çıkmıştır. Kardeş sayısı ve baba öğrenim düzeyinin akademik erteleme düzeyi ile ilişkisi kurulamamıştır.

Gürültü (2016) yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre 473 öğrenci üzerinde araştırmıştır. Sosyal medya bağımlılığıyla akademik erteleme düzeyi arasında

ilişki olduğu, akademik erteleme düzeyinin sosyal medya bağımlılığı tarafından yordandığı sonucu elde edilmiştir. Akademik erteleme düzeyi ile cinsiyet arasında kurulan ilişkide kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri erkek öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır. Sınıf düzeyine göre akademik erteleme düzeyi 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinde 10. ve 11. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Anne baba eğitim düzeyiyle akademik erteleme düzeyi arasında bir farklılaşma bulunamamıştır.

Yıldırım (2011) yaptığı çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik belirtilerini sosyal destek algısı ve akademik erteleme açısından incelemiştir. Araştırmaya 380 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin genel psikolojik belirtilerinin sosyal destek algısı ile negatif doğrusal ilişki, akademik erteleme düzeyi ile pozitif yönde doğrusal ilişki gösterdiği bulunmuştur. Akademik erteleme düzeyinin cinsiyete göre, kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha düşük düzeyde olmak üzere değişiklik gösterdiği bulunmuştur. Yaş, sınıf düzeyi ve kardeş sayısının akademik erteleme düzeyini etkilemediğini saptamıştır.

Yaycı ve Düşmez (2016) adolesanların akademik erteleme düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemişler ve araştırma sonucunda akademik erteleme düzeyinin erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha fazla olduğunu, sınıf düzeyi arttıkça akademik erteleme düzeyinin de arttığını bulmuşlardır.

Oran (2016) tarafından Anadolu Lisesi öğrencilerinde akademik erteleme düzeylerinin incelenmesi amacıyla çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda akademik erteleme düzeyinin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Tek çocuk olan öğrencilerin kardeşi olan öğrencilere göre akademik erteleme düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Baba eğitim düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında kurulan ilişkide, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri daha yüksektir.

Akhan ve Bindak (2017) yaptıkları çalışmada bazı değişkenlerin ortaokul öğrencilerinin matematik başarıları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda baba eğitim düzeyi yüksek olan ve kendine ait çalışma odası olan öğrencilerin matematik dersi başarıları yüksek bulunmuştur.

Arslantaş (2001) çalışmasında, ortaöğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını cinsiyet, öğrenim gördüğü alan, lise türü ve bir çalışma odasına sahip olma durumuna göre incelemiştir. Bu değişkenlerle ders çalışma alışkanlıkları arasında anlamlı ilişki bulmuştur.

2.19. Akademik Erteleme Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Beswick, Rothblum ve Mann (1998) özsaygı ile akademik erteleme arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. 245 üniversite öğrencisi araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmanın sonunda akademik erteleme ile özsaygı arasında negatif ilişki olduğu sonucu bulunmuş olup kadın ile erkek öğrenciler arasında bir farklılık elde edememişlerdir.

Flett, Blankstein, Hewitt ve Koledin (1992) sosyal odaklı mükemmeliyetçilik ile erteleme sıklığı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Çalışma 131 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Sonucunda sosyal mükemmeliyetçilik ve ertelemenin sıklığı arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Schouwenburg (1995) erteleme eğiliminin sebeplerini ortaya çıkarmak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Çalışma 278 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin akademik erteleme sebeplerinin işten nefret etmek ve başarısızlık korkusu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Senecal, Koestner ve Vallenard (1995) akademik erteleme eğiliminde özerklik ve öz düzenlemenin rolünü incelemek için bir araştırma yapmışlardır. Çalışma 498 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Çalışmadan erteleme eğilimi ile benlik saygısı arasında negatif yönde anksiyete ve depresyon arasında pozitif bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Orpen (1998) akademik erteleme eğiliminin sebeplerini ve sonuçlarını bulmak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmayı lise öğrencileri üzerinde yapmıştır. Araştırma sonunda, akademik performans ve akademik tutum ile içsel motivasyon arasında ters yönlü bir ilişki olduğu; erteleme ve dışsal motivasyon arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akademik erteleme eğilimiyle öğretmen tutumu ve amaç yönelimi arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı sonucuna da ulaşmıştır.

Ferrari, Keane, Wolfe ve Beck (1998) erteleme eğiliminin sebeplerini saptamak için bir araştırma yapmışlardır. Çalışmayı 546 üniversite öğrencisi ile yürütmüşlerdir. Yapılan araştırma sonunda öğrencilerin akademik erteleme sebeplerinin altında, %13,6 toplum tarafından onaylanmama korkusu %31,2 başarısız olma korkusu ve %8,5'nin ise işin çekici olması sebeplerinin yattığı sonucuna varılmıştır.

Fee ve Tangney (2000) duygu içerikli yaşantılarla erteleme arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışma 86 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın sonunda kronik erteleme eğilimine sahip olan bireylerin suçluluk duygusu yaşamadıkları ve utanmanın erteleme eğiliminin önemli bir ögesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fritzsche, Young ve Hickson (2003) yazılı ödevlerdeki başarı ile akademik erteleme eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonunda ödevleri erteleme sebebinin ödev yazmanın sağladığı doyumun düşüklüğünden çok genel anksiyete ve yazılı ödevden duyulan kaygı ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Pychyl ve Binder (2004) üniversite öğrencilerinin ertelemeyi devam ettiren düşünce sistemini değiştirmek, suçluluk ve kaygı duygularını azaltmak ve yapılan işi basamaklaştırıp iş yükünü hafifleterek öğrencilere yardımcı olmak ve böylece ertelemenin üstesinden gelebilme duygusu kazandırmak için çalışma yapmışlardır. Çalışmanın sonunda üyelere uygulanan ön test ve son test değerlendirildiğinde aralarında anlamlı bir fark görülmüştür.

Kong (2010) lisans ve lisan üstü öğrencilerin belirsizliğe tahammül ve akademik ertelemeleri arasında ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonunda akademik erteleme davranışını belirsizliğe tahammülü düşük olan öğrencilerin daha fazla yaptıkları sonucu elde edilmiştir.

Sudler (2014) yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik ve hayal kırıklığına tahammülsüzlük değişkenlerini akademik ertelemenin yordayıcısı olarak ele almıştır. Yapılan araştırma sonunda hayal kırıklığına tahammülsüzlük ve mükemmeliyetçilikle akademik erteleme arasında güçlü bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM III

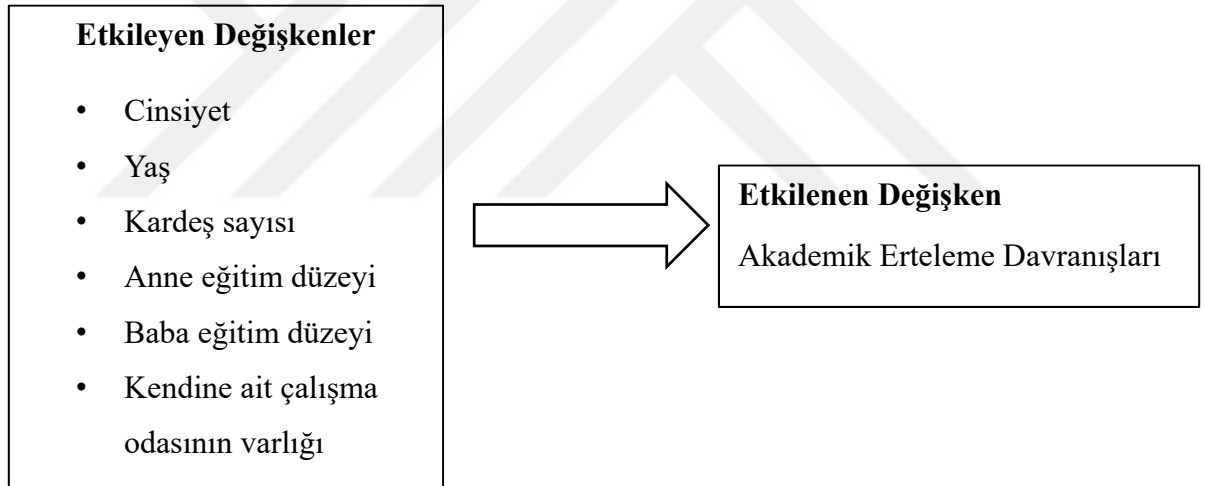
3. YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 11-14 yaş arasındaki öğrencilerin akademik erteleme düzeylerini sosyo- demografik özelliklere göre incelemektir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; 11-14 yaş öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerini cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve çalışma odası değişkenleri açısından incelemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Şekil 2. Araştırma modeli

3.3.Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, 2018-2019 yılı içerisinde Adana Çukurova ilçesinde Selahaddin Eyyubi İmam Hatip Ortaokulun'da eğitim gören 11-14 yaşları arasındaki 493 öğrenciyi kapsamaktadır. Bu öğrencileri temsil edebilmek için %95 güven düzeyi ve %5 hata marjini ile minimum 216 öğrenciye ulaşmak gerekmektedir. Çalışmada 476 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 476 öğrencidir.

3.4.Araştırmanın Yapılışı

Araştırma verileri, 2018-2019 yılı Nisan- Mayıs aylarında Adana Çukurova ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir kurum olan Selahaddin Eyyubi İmam Hatip Ortaokulunda eğitim gören 11-14 yaş aralığındaki öğrencilere uygulanan Akademik Erteleme Ölçeği ve Kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Araştırma verileri yasal izinler dahilinde öğrencilerden gönüllü katılımlarla yapılmıştır. Araştırma Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izin sonrasında ilgili uygulamanın yapıldığı ders saatlerindeki sorumlu eğitimci ve idarecilerden izin alınarak yapılmıştır. Uygulama sürecinde, kullanılan araçlarla ilgili temel yönergeler açıklanmıştır.

3.5. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu” ile “Akademik Erteleme Ölçeği” kullanılmıştır.

3.5.1. Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ)

Öğrencilerin akademik erteleme düzeylerini ölçmek için Çakıcı (2003) tarafından geliştirilmiştir. Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin akademik görevleriyle ilgili yapması gereken sorumlulukları içeren (proje hazırlama, sınavlara hazırlanma, ders çalışma gibi), 7 olumlu ve 12 olumsuz olmak üzere toplam 19 maddeden meydana gelmiştir. Beşli likert tipinde derecelendirilen ölçekteki ifadelerin seçenekleri, 1-beni hiç yansıtmıyor, 2-beni çok az yansıtmıyor, 3-beni biraz yansıtmıyor, 4-beni çoğunlukla yansıtmıyor, 5-beni tamamen yansıtmıyor şeklindedir. 95 puan ölçekten alınabilecek en yüksek puanı, 19 puan da alınabilecek en düşük puanı yansıtmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe akademik erteleme düzeyi artmaktadır.

Ölçeğin Cronbach's alpha güvenirlik katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin birinci faktörünün Cronbach alfa katsayısı .89, ikinci faktörünün .84'dür. Spearman Brown iki yarım test güvenirliği 10 ifadeden oluşan birinci yarım test için .87, 9 ifadeden oluşan ikinci yarım test için .86 ve toplam .85 olarak tespit edilmiştir. Test-tekrar test korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenirlik katsayısı birinci faktör için .80, ikinci faktör için .82 olarak hesaplanmıştır (Çakıcı, 2003).

3.5.2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından literatür taraması yapılarak çalışma grubu üyelerinden veri toplamak amacıyla oluşturulmuş formdur. 7 sorudan oluşan bu form ile öğrencilerin yaş düzeyi, cinsiyet, kardeş sayısı, aile sosyo-ekonomik düzeyi, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi ve öğrencinin çalışma odasının olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamak için Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmıştır. Çalışma grubunu 18 yaş altı öğrenciler oluşturduğu için öğrencilerin ailelerine okul müdürlüğü aracılığıyla 'Veli Onam Formu' gönderilmiştir. Öğrencilerin ailelerinden izin alınarak ailesinin araştırmaya katılımına onay verdiği öğrenciler çalışmaya katılmışlardır. Öğrencilere "Kişisel Bilgi Formu" ve "Akademik Erteleme Ölçeği" ders öğretmenlerinden izin alınarak ders saati içinde uygulanmıştır. Uygulamanın tamamı iki hafta sürmüştür. Uygulama sonucunda "Akademik Erteleme Ölçeği" puanlanıp ve Kişisel Bilgi Formu sayısallaştırılıp SPSS 23.0 aktarılarak veriler analiz edilmiştir.

3.7. Verilerin Analizi

Ulaşılan veriler analiz edilirken Tek Yönlü Varyans Analizi, Student's t testi, Post-Hoc testlerden Tukey kullanılmıştır. Eksik ve yanlış doldurulmuş 17 ölçek formu analize dahil edilmemiş, analizler 476 veri ile yapılmıştır. Akademik Erteleme Ölçeği'nde bulunan 1,4,7,9,11,13,17 numaralı sorular olumlu yönde oldukları için ters kodlama işlemi yapılarak toplam puan elde edilmiştir. Akademik Erteleme Ölçeği puanının cinsiyet ve kendine ait oda bulunma durumuna göre karşılaştırmasında Student's t test, yaş, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim seviyesine göre karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) uygulanmıştır. Yaş seviyesine göre anlamlı bir fark tespit edildiğinden ikili karşılaştırmalar için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

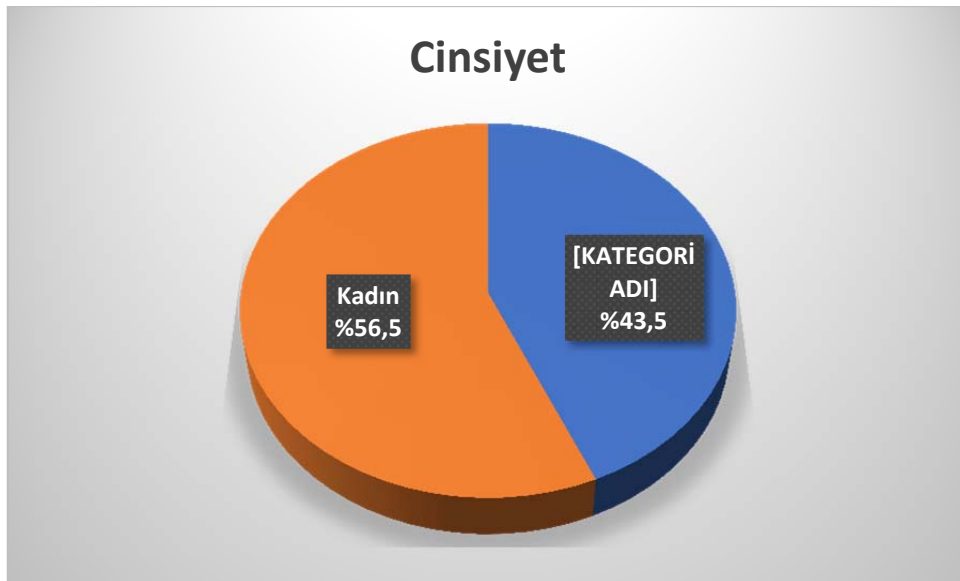
4. BULGULAR

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet ve yaş frekans ve yüzdeler değeri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin 269’unun (%56,5) kadın; 207’sinin de (%43,5) erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş seviyelerinin frekans ve yüzdeler değeri bakıldığında 476 öğrencinin 80’i (%27,5) 11 yaş, 113’ü (%27,3) 12 yaş, 158’i (%24,5) 13 yaş ve 125’inin (%20,5) 14 yaş seviyesinde olduğu görülmektedir. Yüzde 81,5’i çalışma odasına sahip, yüzde 18,5’i odasının olmadığı görülmüştür

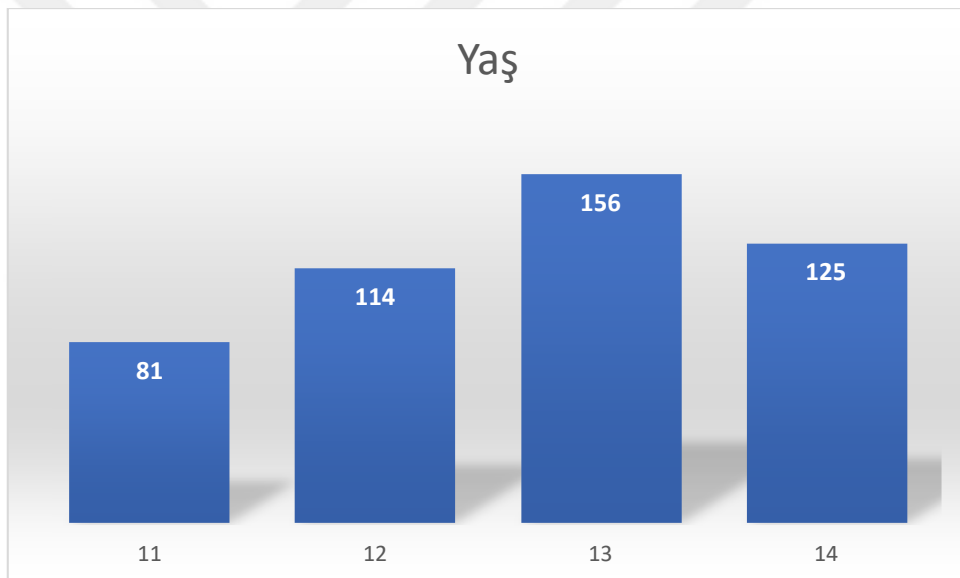
Tablo 1.

Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

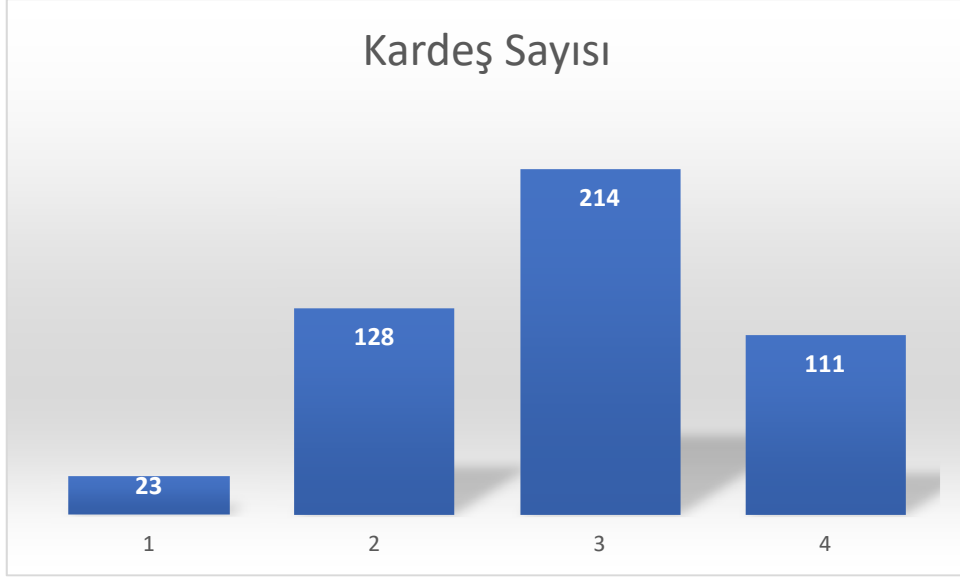
	n	%
Cinsiyet		
Erkek	207	43.5
Kız	269	56.5
Sınıf		
5	81	17.0
6	114	23.9
7	156	32.8
8	125	26.3
Kardeş sayısı		
1	23	4.8
2	128	26.9
3	214	45.0
4	111	23.3
Gelir durumu		
Alt	65	13.7
Alt orta	239	50.2
Orta	84	17.6
Üst	88	18.5
Anne eğitim		
İlkokul	109	22.9
Ortaokul	97	20.4
Lise	168	35.3
Üniversite	79	16.6
Yüksek lisans	23	4.8
Baba eğitim		
İlkokul	55	11.5
Ortaokul	64	13.4
Lise	180	37.8
Üniversite	134	28.2
Yüksek lisans	43	9.0
Evde kendine ait oda		
Evet	388	81.5
Hayır	88	18.5

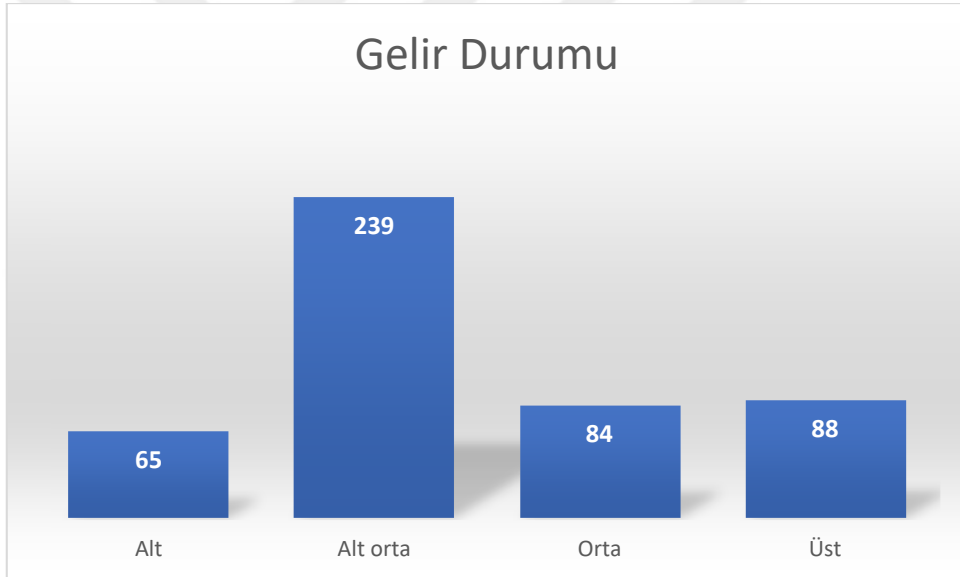
Şekil 3. Cinsiyet dağılım grafiği

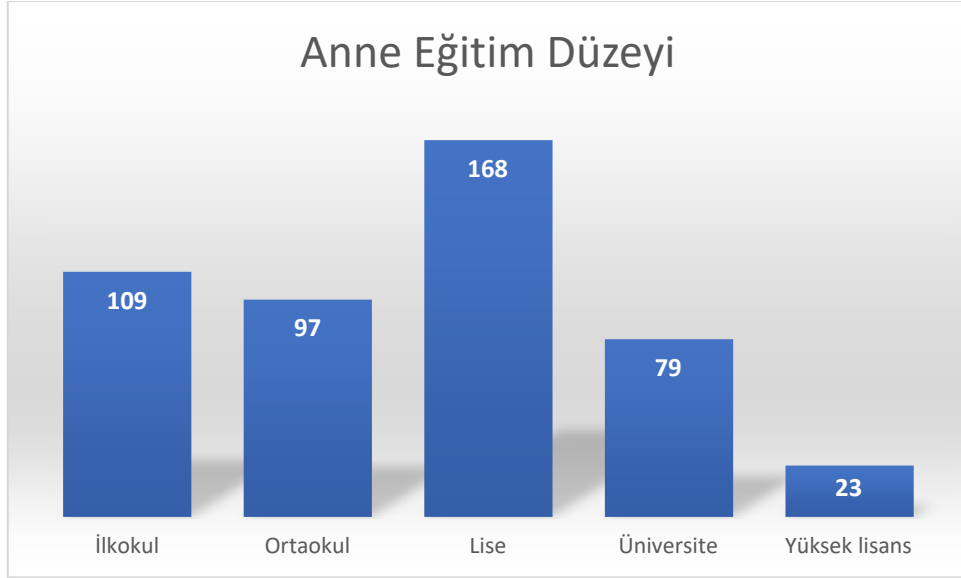
Şekil 4. Öğrencilerin yaş düzeyi grafiği

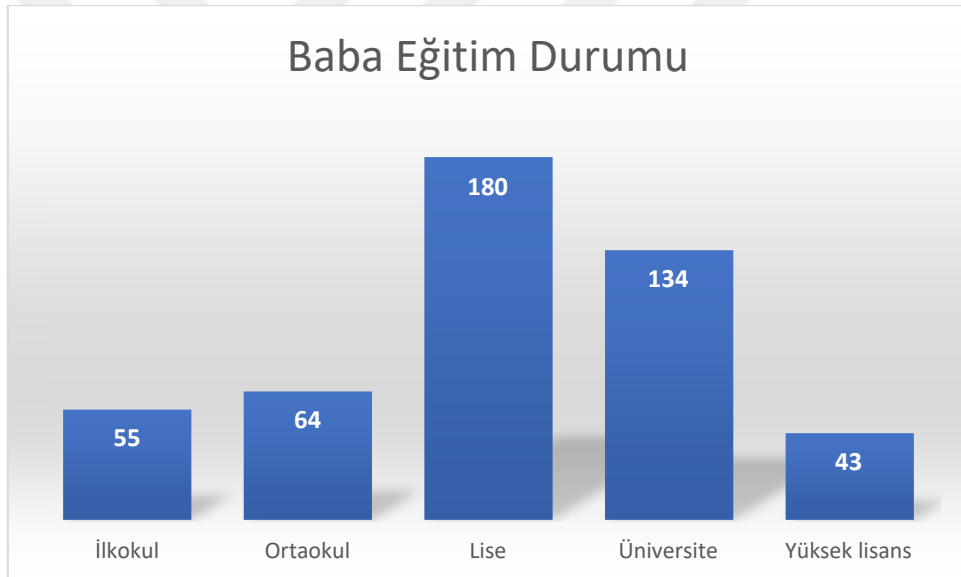
Şekil 5. Öğrencilerin kardeş sayısı grafiği

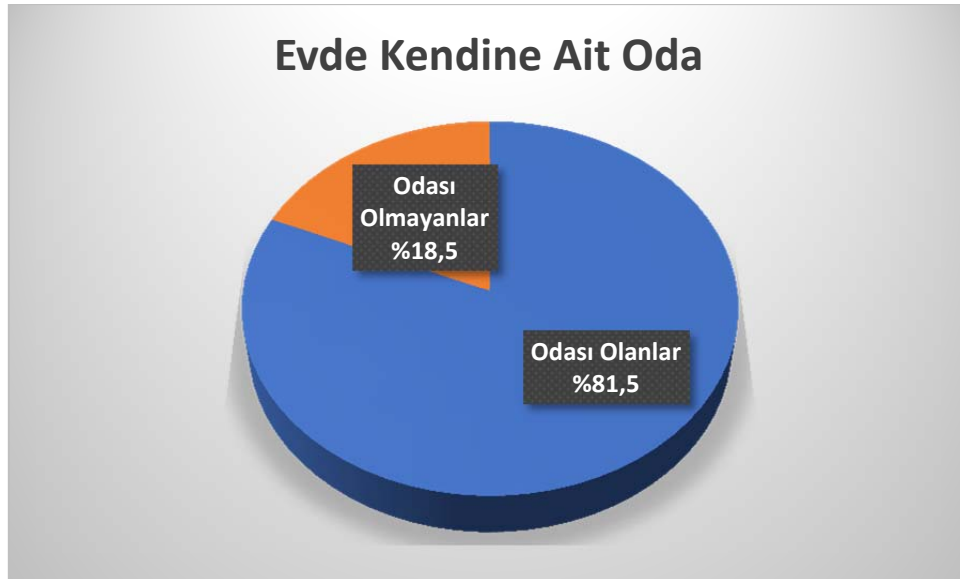
Şekil 6. Öğrencilerin aile gelir durumu grafiği

Şekil 7. Öğrencilerin anne eğitim durumu grafiği

Şekil 8. Öğrencilerin baba eğitim durumu grafiği

Şekil 9. Öğrencilerin çalışma odası grafiği

4.1. Akademik Erteleme Ölçeği İstatistiksel Bilgileri

Tablo 2.

Akademik Erteleme Ölçeğine Ait Genel Bilgiler

	Ort±SS	Alt-Üst	Cronbach's Alpha
Akademik erteleme	44,48±14,59	19-91	0,891

Tablo 2’de görüldüğü gibi Akademik Erteleme Ölçek genel puan ortalaması 44,48±14,59 olarak bulunmuştur. Cronbach’s Alpha katsayısı 0,891 olarak hesaplanmıştır ve yüksek güvenilirliğe sahiptir.

4.2. Cinsiyete Göre Akademik Erteleme Puanlarının İncelenmesi

Tablo 3.

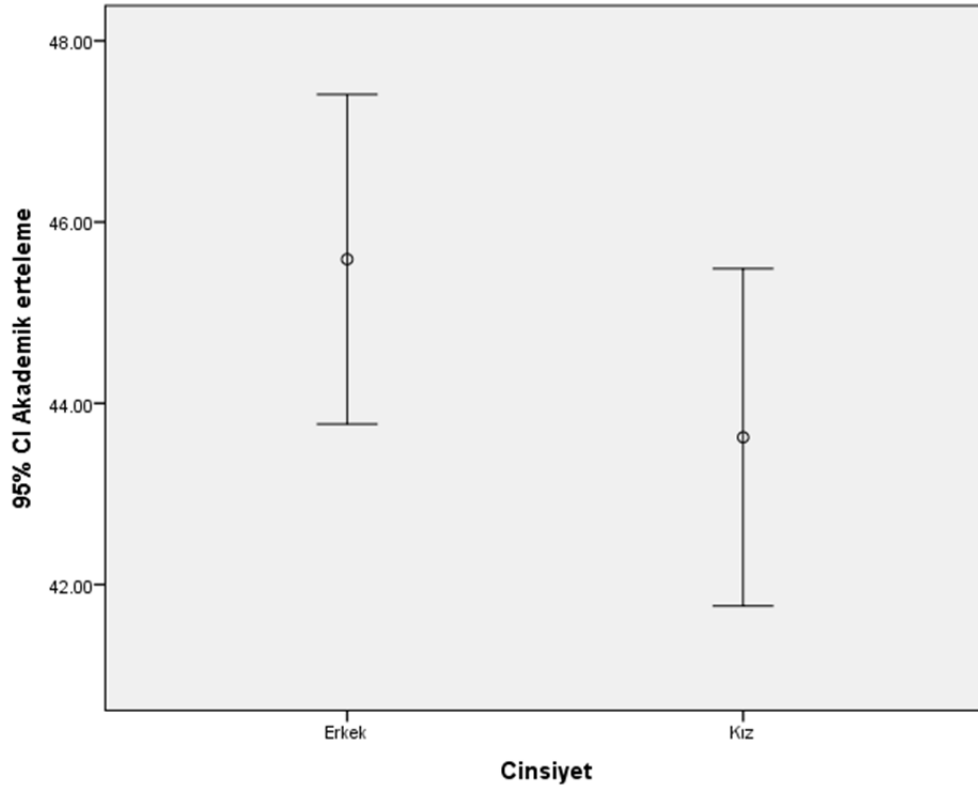
Cinsiyete Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Cinsiyet	n	Ort±SS	Alt	Üst	t	p
Erkek	207	45.59±13,27	21.00	91.00	1,488	0,137
Kız	269	43.62±15,50	19.00	91.00		

p: Student's t test

4.2.1. H1'e Yönelik Bulgular

Bu çalışmanın birinci hipotezi “Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre akademik erteleme puanları daha yüksektir.” şeklindedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi cinsiyetler arasında erkeklerde kızlara göre akademik erteleme puanı daha yüksek çıkmıştır. Ancak Student's t test sonucuna göre fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0,137$). Cinsiyet ile akademik erteleme düzeyi arasında ilişki yoktur.

Şekil 10. Cinsiyete göre hata çubuk grafiği

4.3. Yaş Düzeyine Göre Akademik Erteleme Puanının İncelenmesi

Tablo 4.

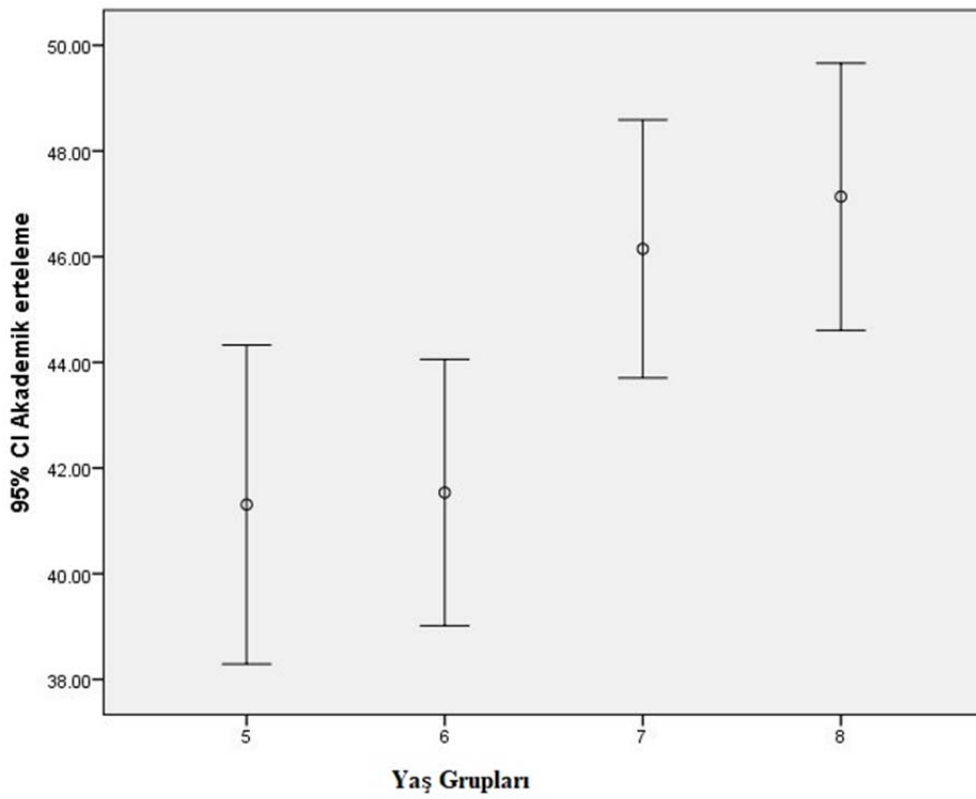
Yaş Seviyesine Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Yaş	n	Ort±SS	Alt	Üst	F	p
11	81	41,31±13,66	20,00	86,00	5,006	0,002
12	114	41,54±13,59	19,00	82,00		
13	156	46,15±15,44	21,00	91,00		
14	125	47,14±14,28	25,00	91,00		

p: Tek Yönlü Varyans Analizi

4.3.1. H2'ye Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın ikinci hipotezi “Öğrencilerin yaş düzeyi arttıkça akademik erteleme puanı artar.” şeklinde kurulmuştur. Tablo 4’te görüldüğü gibi yaş düzeyi arttıkça akademik erteleme puanında da artış vardır. Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre, bulunduğu yaşa göre akademik erteleme puanı ortalamaları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p=0,002$). Yaşlar arasında akademik erteleme düzeyinde farklılık vardır. En fazla 11 ile 14 yaş arasında fark vardır. “Yaş düzeyi arttıkça akademik erteleme puanı artar.” hipotezi bulgular tarafından desteklenmektedir.

Şekil 11. Yaş düzeylerine göre hata çubuk grafiği

Tablo 5.

Yaş seviyesine Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin İkili Karşılaştırması

Yaş	Yaş	Ortalama farkları	Ortalama farkı için %95 Güven Aralığı		p
			Alt limit	Üst limit	
11	12	-0,226	-5,626	5,173	1,000
	13	-4,839	-9,927	0,250	0,069
	14	-5,827	-11,127	-0,528	0,025
12	11	0,226	-5,173	5,626	1,000
	13	-4,612	-9,190	-0,034	0,048
	14	-5,601	-10,413	-0,789	0,015
13	11	4,839	-0,250	9,927	0,069
	12	4,612	0,034	9,190	0,048
	14	-0,989	-5,449	3,472	0,941
14	11	5,827	0,528	11,127	0,025
	12	5,601	0,789	10,413	0,015
	13	0,989	-3,472	5,449	0,941

p:Tukey Testi

Post-hoc testlerden Tukey sonucuna göre akademik erteleme puanının; 11 yaş, 14 yaşa göre daha düşük ($p=0,025$); 12 yaş, 13 yaşa göre daha düşük ($p=0,048$) ve 12 yaş da 14 yaşa göre daha düşük ($p=0,015$) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5'e bakınız).

4.4. Kardeş Sayısına Göre Akademik Ertelem Puanının İncelenmesi

Tablo 6.

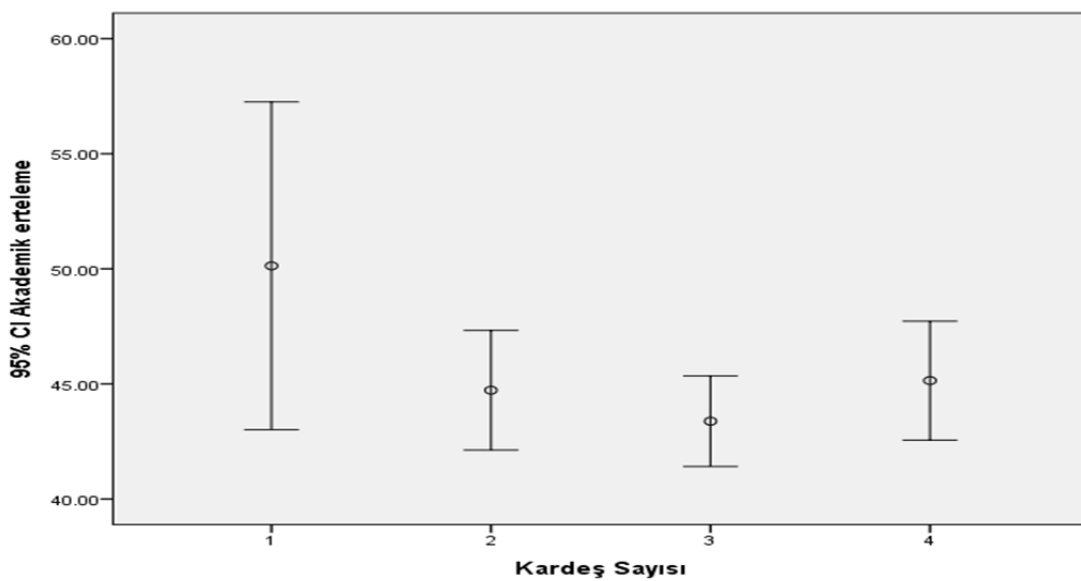
Kardeş Sayısına Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Kardeş sayısı	n	Ort±SS	Alt	Üst	F	p
1	23	50,13±16,47	24,00	83,00	1,652	0,177
2	128	44,73±14,86	20,00	91,00		
3	214	43,38±14,59	19,00	91,00		
4	111	45,14±13,74	23,00	86,00		

p:Tek Yönlü Varyans Analizi

4.4.1. H3'e Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın üçüncü hipotezi “Öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça akademik erteleme puanı artar.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 6’da görüldüğü gibi kardeş sayısı 1 olan çocuklarda akademik erteleme puanı daha yüksektir. Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre, kardeş sayısına göre akademik erteleme puanı ortalamaları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,177$). Bulgulara göre kardeş sayısı ile akademik erteleme düzeyi arasında anlamlı ilişki yoktur. Araştırmanın “Kardeş sayısı arttıkça akademik erteleme puanı artar.” hipotezi desteklenmemiştir.

Şekil 12. Kardeş sayısına göre hata çubuk grafiği

4.5. Anne Eğitim Seviyesine Göre Puanların İncelenmesi

Tablo 7.

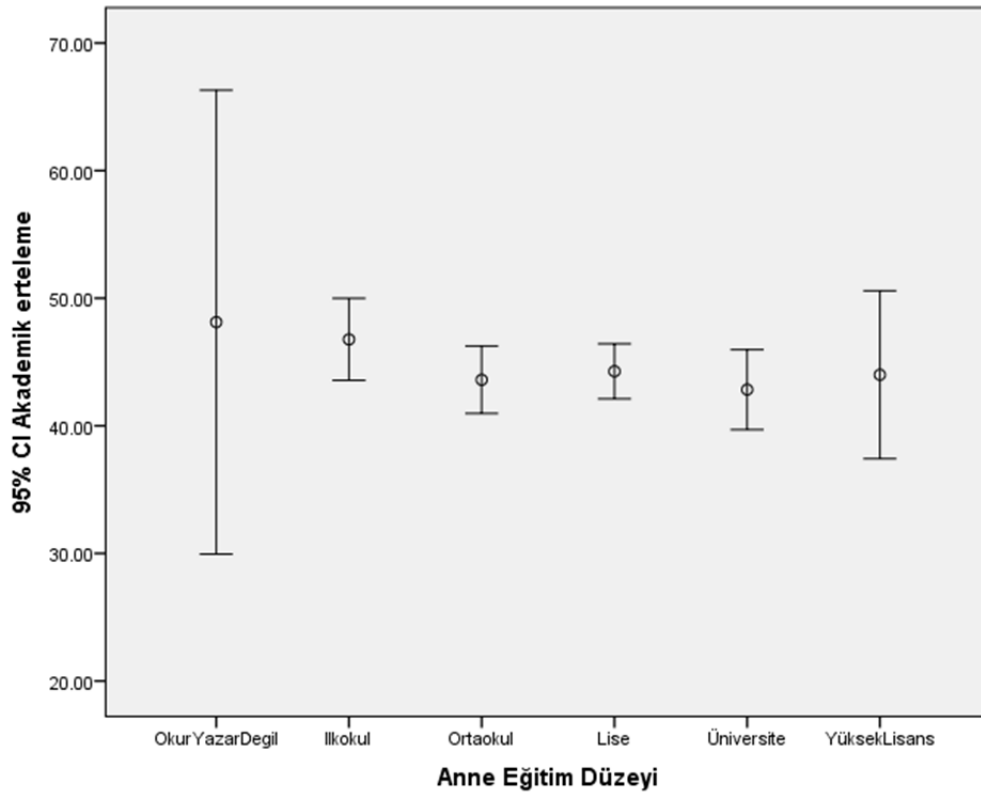
Anne Eğitim Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Anne eğitim	n	Ort±SS	Alt	Üst	F	p
İlkokul	109	46,87±16,61	23,00	91,00		
Ortaokul	97	43,61±13,11	21,00	82,00		
Lise	168	44,27±14,17	21,00	83,00	1,085	0,363
Üniversite	79	42,84±14,01	20,00	83,00		
Yüksek lisans	23	44,00±15,22	19,00	81,00		

p: Tek Yönlü Varyans Analizi

4.5.1. H4' e Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın dördüncü hipotezi “Anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme puanları daha düşüktür.” şeklindedir. Tablo 7’de görüldüğü gibi Akademik erteleme puanı anne eğitim durumuna göre en yüksek ilkokul mezunu, en düşük ise üniversite mezunu grubunda tespit edilmiştir. Ancak Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre, anne eğitim durumuna göre akademik erteleme puanı ortalamaları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,363$). Analizler sonucunda anne eğitim düzeyi ve akademik erteleme puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma yoktur. Araştırmanın “Anne eğitim düzeyi yüksek olan çocukların akademik erteleme puanları daha düşüktür.” hipotezi desteklenmemiştir.

Şekil 13. Anne eğitim düzeyine göre hata çubuk grafiği

4.6. Baba Eğitim Seviyesine Göre Puanların İncelenmesi

Tablo 8.

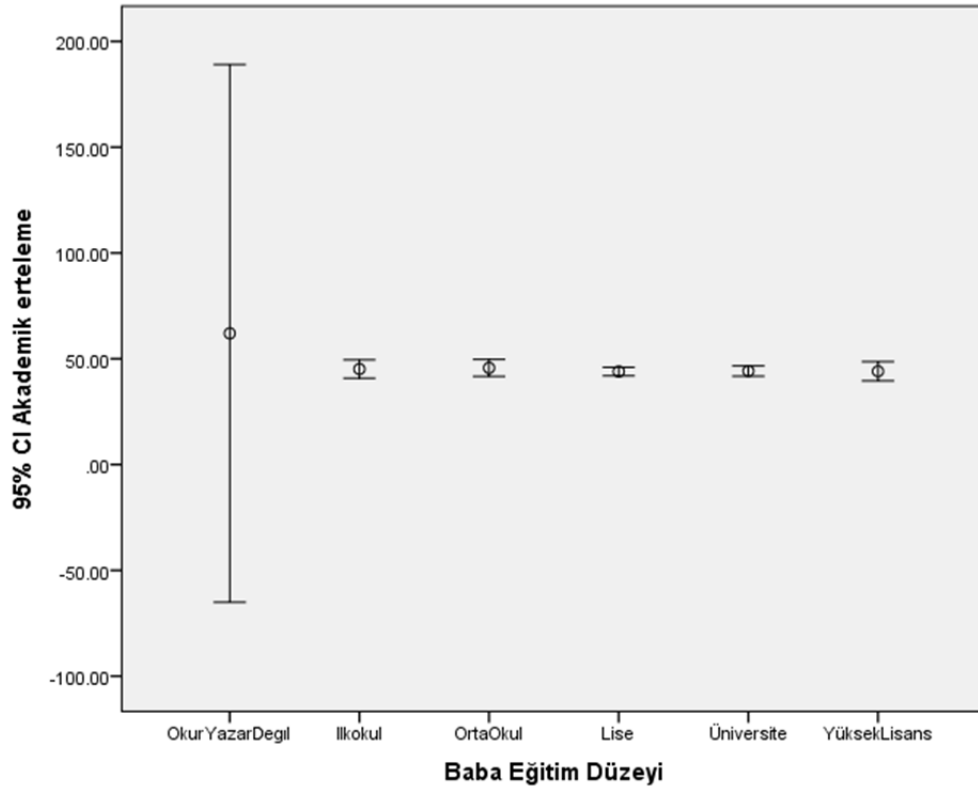
Baba Eğitim Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Baba eğitim	n	Ort±SS	Alt	Üst	F	p
İlkokul	55	45,75±15,95	23,00	91,00		
Ortaokul	64	45,69±16,12	24,00	86,00		
Lise	180	43,96±13,88	20,00	83,00	0,288	0,885
Üniversite	134	44,21±14,33	19,00	82,00		
Yüksek lisans	43	44,09±14,63	22,00	87,00		

p:Tek Yönlü Varyans Analizi

4.6.1. H5'e Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın beşinci hipotezi “Baba eğitim seviyesi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme puanları daha düşüktür.” şeklinde kurulmuştur. Tabloda 8’de görüldüğü gibi akademik erteleme puanı baba eğitim durumuna göre en yüksek ilkokul mezunu, en düşük ise lise mezunu grubunda tespit edilmiştir. Ancak Tek Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre, baba eğitim durumuna göre akademik erteleme puanı ortalamaları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,885$). Babanın eğitim seviyesi ile öğrencilerin akademik erteleme puanları arasında bir ilişki yoktur.

Şekil 14. Baba eğitim düzeyi hata çubuk grafiği

4.7. Çalışma Odası Değişkenine Göre Puanların İncelenmesi

Tablo 9.

Kendine Ait Oda Bulunma Durumuna Göre Akademik Erteleme Ölçeği'nin Değerlendirilmesi

Kendine ait oda	n	Ort±SS	Alt	Üst	t	p
Evet	388	44,05±14,66	19,00	91,00	-1,351	0,177
Hayır	88	46,38±14,20	25,00	91,00		

p:Student's t test

4.7.1. H6'ya Yönelik Bulgular

Bu araştırmanın altıncı hipotezi “Akademik erteleme puanı kendine ait bir çalışma odası olan öğrencilerde daha düşüktür.” şeklinde belirtilmiştir. Tablo 9’da görüldüğü gibi kendine ait bir odası olmayanların olanlara göre akademik erteleme puanı daha yüksek tespit edilmiştir. Ancak Student’s t test sonucuna göre bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p=0,177$). Bulgulara göre öğrencilerin

Çalışma odasına sahip olması akademik erteleme puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değiştirmemiştir. “Akademik erteleme puanı kendine ait bir çalışma odası olan öğrencilerde daha dūřüktür.” şeklindeki araştırmanın hipotezi doğrulanmamıştır.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Yaş Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Alan yazın incelendiğinde yaş arttıkça akademik erteleme düzeyinin arttığı birçok araştırmada görülmüştür. Literatürde yaş farkının akademik erteleme puanlarını değiştirdiği yaşı büyük olan öğrencilerin daha fazla ertelemeci oldukları açıklanmıştır. Bu araştırmada da literatürdeki çalışmalara benzer şekilde yaş seviyesi arttıkça Akademik Erteleme Ölçeği'nden alınan puan artmaktadır. Yaş açısından akademik erteleme düzeyleriyle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde Çakıcı (2003) ile Uzun Özer'in (2005) yaptığı çalışmalar bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerdir. Çakıcı (2003) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerinden daha ertelemeci olduğunu bulmuştur. Özer (2005) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada sınıf düzeylerine göre akademik erteleme düzeyinin arttığını bulmuştur. Yaş düzeyleri değişkenine göre Küçük ve Özcan (1998), Akkaya (2007) yaptıkları çalışmalarda akademik erteleme düzeyinin yaş arttıkça arttığını bulmuşlardır.

Bu araştırmanın çalışma grubunda yaş arttıkça akademik erteleme düzeyi artmaktadır. Ayrıca Yayı ve Düşmez (2016) tarafından yapılan bir araştırmada 12.sınıftaki öğrencilerin alt sınıftaki öğrencilere göre akademik erteleme düzeyleri yüksek bulunmuştur. Çetin (2016) yaptığı araştırmada 12.sınıf öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin diğer sınıflara göre yüksek olduğunu bulmuştur. Gürültü (2016) yaptığı çalışmada 10.ve 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin 9. ve 12. sınıflara göre daha düşük olduğunu bulmuştur.

Sınıf seviyesi arttıkça erteleme düzeyinin artmasının öğrencilerin ergenlikle ilgili yaşadıkları değişimlerden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Özerklik kazanma ve yüklenen sorumlulukların artması, akademik görevlerle ilgili daha fazla planlama, araştırma, ödev gibi görevlerden kaçınmaya sebep olmaktadır.

Literatür tarandığında öğrencilerin sınıf düzeyine göre akademik erteleme düzeylerinde anlamlı bir değişiklik görülmediğini söyleyen araştırma sonuçları da fazladır (Akdemir, 2013; Arslan, 2013; Sarıoğlu, 2011; Yıldırım, 2011). Bu araştırma sonuçlarında farklılıkların ve zıt sonuçların elde edilmesi öğrencilerin erteleme düzeylerinde farklı etkenlerin de etkili olduğunu düşündürmektedir.

Ekinci (2011) adolesan öğrencilerle yaptığı çalışmada 9.sınıf öğrencilerinin akademik erteleme düzeyini üst sınıflardan daha yüksek bulmuştur. Bu durum öğrencilerin liseye yeni kayıt olmasından dolayı motivasyonlarıyla da ilgili olabilir. Bu çalışma Ekinci'nin çalışmasıyla zıt bir sonuca ulaşmıştır.

5.2. Anne Eğitim Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Anne eğitim düzeylerinin değişmesi ile akademik erteleme düzeyinin değişeceği düşünülmüştür, ancak; bu çalışmada akademik erteleme düzeyinin anne eğitim düzeyi ile ilişkisi açısından anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Literatür incelendiğinde bu çalışma sonuçlarıyla benzer annenin eğitim düzeyinin akademik erteleme düzeyini etkilemediğini gösteren çalışmalar vardır (Kandemir, 2010; Oran 2016; Yiğit ve Dilmaç, 2011). Fakat anne- baba eğitim düzeyi ve çalışma odasının varlığı açısından Akdemir (2013) anlamlı sonuçlar elde etmiştir. Akdemir (2013) yaptığı çalışmada annenin eğitim düzeyinin akademik erteleme düzeyini etkilediğini ve en yüksek akademik erteleme düzeyinin üniversite mezunu annelerin çocuklarında görüldüğünü en düşük akademik erteleme düzeyininse annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerde bulunduğunu açıklamıştır.

5.3. Baba Eğitim Düzeyine Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin değişeceği düşünülmüştür. Fakat baba eğitim düzeyi akademik erteleme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Alan yazın incelendiğinde öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin baba eğitim düzeyinden etkilenmediğini gösteren bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer çalışma sonuçları vardır (Arslan, 2013; Tanrıkulu, 2013). Bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak Yiğit ve Dilmaç (2011) yaptığı çalışmada, lisede öğrenim gören öğrencilerden babaları ilköğretim mezunu olanların akademik erteleme düzeylerinin babası üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek çıktığını bulmuştur. Oran (2016) tarafından yapılan çalışmada ise babası üniversite mezunu olan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyi diğer gruba göre daha fazla çıkmıştır. Anne –baba eğitim düzeyi yükseldiğinde öğrencinin akademik erteleme düzeyinin azalacağını düşünülmesi, eğitim almış kişilerin çocuklarının eğitimine önem vereceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Fakat alan yazın incelendiğinde eğitim almış

kişilerin çocuklarının da akademik erteleme düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum daha fazla faktörün akademik erteleme düzeyini etkilediğini göstermektedir.

5.4. Kardeş sayısına Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Kardeş sayısının fazla olmasının akademik erteleme düzeyini artırabileceği, anne-babanın çocuk sayısı arttıkça çocuğun eğitim ve öğretimine daha az vakit ayırabilmesi açısından düşünülmüştür. Kardeş sayısının artması öğrencilerin ailelerinin sorumluluklarının artmasına sebep olacaktır. Yapılan araştırmalarda kardeş sayısının artmasının Türkçe ders başarısını düşürdüğü gösterilmiştir (Gelbal, 2008). Bu çalışmada ise öğrencilerin kardeş sayılarının akademik erteleme düzeylerini farklılaştırmadığı sonucu bulunmuştur. Litaretür tarandığında bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer şekilde kardeş sayısının akademik erteleme düzeyinde etkili bir faktör olmadığı görülmüştür (Akdemir, 2013; Sarıoğlu, 2011; Tanrıkulu, 2013; Yıldırım, 2011).

5.5. Cinsiyete Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Alan yazın incelendiğinde cinsiyet faktörüyle ilgili yapılan birçok araştırmada, cinsiyet faktörünün akademik erteleme konusunda önemli bir etken olduğu gösterilmiştir. Senecal (1995) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden akademik erteleme düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ferrari, Keane, Wolfe ve Beck (1998) yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin kız öğrencilerden daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Fakat bu çalışmada cinsiyet ile akademik erteleme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Beswick, Rothblum ve Mann (1998) yaptıkları çalışmada kız ve erkek öğrenciler açısından akademik erteleme düzeyinde anlamlı farklılık bulamamışlardır. Benzer şekilde Kachgal, Hansen ve Nutter (2001) çalışma sonuçlarında cinsiyetle akademik erteleme düzeyi arasında bir ilişki kuramamışlardır. Yaptıkları çalışma bu çalışma sonucuyla benzerdir. Araştırma sonuçlarının farklı olması çalışma gruplarının farklılığıyla ilişkili olabilir. Bazı araştırma sonuçlarında da kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu araştırmacıların sonuçlarına göre kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyi erkeklerden daha yüksektir (Ekinci, 2011; Zakeri, Esfahani & Razmjoe, 2013). Bu araştırmacıların yaptığı araştırma sonuçlarının farklılığı kültürel farklılıklarla ilişkili

olabilir. Bu araştırma sonucunda ise cinsiyetler arasında akademik erteleme düzeyi açısından bir fark bulunamamıştır.

Beswick, Rothblum, Mann (1998) akademik erteleme düzeyi ile ilgili yaptıkları çalışmada özsaygı ve akademik erteleme düzeyi arasında negatif bir ilişki kurmuşlar fakat cinsiyetler arasında bir farklılık bulamamışlardır. Yapılan çalışmada cinsiyetler arasında bir farklılık olmaması bu çalışmayla benzerdir.

Uzun Özer (2005) cinsiyetle ilgili çalışmasında cinsiyetle ilgili anlamlı ilişki bulmuştur. Yaptığı çalışmanın sonucuna göre erkeklerin akademik erteleme düzeyi kadınlardan daha yüksek çıkmıştır. Bu çalışmada cinsiyetler arasında akademik erteleme düzeyi açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum çalışma gruplarının farklılığı ve kullanılan yöntemlerle açıklanabilir. Yıldırım (2009) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha ertelemeci olduğunu bulmuştur.

Orpen (1998) akademik ertelemeyi motivasyonla ilişkilendirmiştir. Buna göre çalışma gruplarının akademik erteleme düzeylerini etkileyecek birçok faktör vardır. Ferrari, Keane, Wolfe ve Beck (1998) yaptıkları çalışmada akademik ertelemeyi öğrenmeyle ilişkilendirmişlerdir. Çalışmaya isteksizlik, plansız çalışma, zamanı iyi kullanmama gibi faktörlerin cinsiyetler açısından farklılığı da burada göz önünde bulundurulmalıdır.

5.6. Çalışma Odasına Göre Akademik Ertelemenin Tartışılması

Akademik başarıyla öğrencinin evdeki imkânlarının fazla olması (çalışma masası, çalışma odası vb.) ilişkilendirilmiştir (Yıldırım, 2009). Akhan ve Bindak (2017) yaptıkları çalışmada matematik başarısı yüksek olan öğrencilerde baba eğitim düzeyinin yüksek olduğunu ve bu öğrencilerin çalışma odasına sahip olduklarını bulmuştur. Arslantaş (2001) yaptığı çalışmada ders çalışma alışkanlıklarıyla öğrencinin bir çalışma odasının olmasını ilişkilendirmiştir. Literatür incelendiğinde akademik ertelemenin başarı düzeyini değiştirdiği gösterilmiştir çalışma odasının olmasının erteleme düzeyini etkileyebileceği düşünülmüştür. Fakat bu araştırmanın sonucunda akademik erteleme düzeyi ile çalışma odasının varlığı arasında ilişki kurulamamıştır.

Fritzsche, Young ve Hickson (2003) yaptığı çalışmada ertelemeyi kaygıyla ilişkilendirmişlerdir. Bu sebeple erteleme eğilimi sadece sosyo-demografik faktörlerle açıklanamaz. Ancak yaşanan kaygının da demografik faktörlere göre değerlendirilmesi daha net sonuçlar verebilir. Akkaya (2007) yaptığı çalışmada yaş,

akademik başarı, cinsiyet, depresyon ve mükemmeliyetçiliğin akademik erteleme düzeyini etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Akkaya'nın yaptığı çalışmayla bu çalışma yaş düzeyi açısından uyumludur. Fakat Akkaya (2007)'nin çalışması sonucunda akademik ertelemenin diğer psikolojik özelliklerle ilişkisinin ortaya çıkması sadece demografik değişkenlerin değil diğer psikolojik faktörlerin de akademik erteleme düzeyinde etkili olduğunu gösterir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden akademik erteleme düzeyinin yüksek olduğu hipotezi doğrulanamamıştır. Kız öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında akademik erteleme düzeyi açısından bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmanın ikinci hipotezi yaş düzeyi arttıkça akademik erteleme düzeyinin de arttığı yönünde kurulmuştur. Yaş değişkeni ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin yaş düzeyleri arttıkça akademik erteleme düzeyleri de artmaktadır.

Araştırmanın üçüncü hipotezi kardeş sayısı arttıkça akademik erteleme düzeyi artar şeklinde kurulmuştur. Kardeş sayısı arttıkça akademik erteleme düzeyi artar hipotezi doğrulanamamıştır. Sonuç olarak kardeş sayısının öğrencilerin akademik erteleme düzeylerini etkilemediği bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu hipotezi doğrulanamamıştır. Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre akademik erteleme düzeyleri değişmemektedir.

Baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin düşük olduğu hipotezi doğrulanamamıştır. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri onların akademik erteleme düzeylerini farklılaştırmamaktadır.

Çalışma odası olan öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin düşük olduğu hipotezi doğrulanamamıştır. Çalışma odası ile akademik erteleme düzeyi arasında ilişki bulunamamıştır. Sonuç olarak öğrencilerin çalışma odasına sahip olması onların akademik erteleme düzeyini etkilememektedir.

6.2. Öneriler

Bu çalışmanın farklı ve aynı yaş gruplarında tekrar edilmesi ve bu konuda yapılan çalışmaların bir havuzda toplanarak bu ilişkilerin geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmesi önerilir.

Akademik erteleme düzeyleriyle ilgili yapılan çalışmalar Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servislerinin faydalanacağı şekilde düzenlenmelidir. Akademik

erteleme düzeyi yüksek olan öğrenciler belirlenip bu öğrencilere ve ailelerine grup rehberliği yapılabilir.

7. KAYNAKÇA

- Adams, M.(2007). *Self and social change*. London: SAGE Publications.
- Akdemir, N.T. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal medya tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akhan, Ş. ve Bindak, R. (2017). Bazı kişisel değişkenlerin ortaokul öğrencilerinin matematik başarısı üzerindeki etkisi. *Aksaray Üniversitesi İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 05-17
- Akkaya, E. (2007). Eğitim Fakültesi öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Cinsiyet, yaş, akademik başarı, mükemmeliyetçilik ve depresyonun rolü. Yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, A. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri ile ilişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Arslantaş, M. (2001). *Ortaöğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Atkinson, R. L.; Atkinson, R. C.; Smith, E. E.; Bem, D. J. & Hoeksema, S. N. (2016). Psikolojiye giriş (4. Baskı). (Ö. Öncül ve D. Ferhatoğlu, Çev.), Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Aydın, S. K.,& Koçak, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ve akademik erteleme düzeylerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 17-38.
- Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2012). Akademik erteleme davranışlarının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliğinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (3), 1-9.
- Baumeister, R. F.; Heatherton, T. F., & Tice, D. M. (1994). *Losing control: How and why people fail at self-regulation*. Cambridge Massachusetts: Academic Press.
- Beck, B. L.; Koons, S. R., & Miligram, D. L. (2000). Correlates and consequences of behavioral procrastination: The effects of academic procrastination, self consciousness, self-esteem and self-handicapping. *Journal Of Social Behavior & Personality*, 15(5), 3-13.

- Beswick, G.; Rothblum, E. D., & Mann, L. (1998). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist*, 23(2), 207-217.
- Binder, K. (2000). *The effects of an academic procrastination treatment on student procrastination and subjective well-being*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Carleton University, Canada.
- Birner, L. (1993). Procrastination: Its role in transference and countertransference. *Psychoanalytic Review*, 80, 541-558.
- Bischoff, T.; Burnand, B., & Herzig L. (2010). Patients presenting with somatic complaints in general practice: Depression, anxiety and somatoform disorders are frequent and associated with psychosocial stressors. *BMC family practice* 2010;11: 67.
- Blatt, S. J.,& Quinn, P. (1967). Punctual and procrastinating students: A study of temporal parameters. *Journal of Consulting Psychology*, 31, 169-174.
- Briody, R. (1980). An exploratory study of procrastination (Doctoral dissertation. Brandeis University,1980). Dissertation Abstracts International, (41(2-A)).
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (1992). *Procrastination habit*. Buenos Aires: Vergara.
- Burka, J. B., & Yuen, L.M. (1983). *Procrastination: Why you do it, what to do about it*. New York: Addison-Wessley.
- Çakıcı, D. C. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, N. (2016). *Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Demirel, Ö. (2003). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dryden, W. (2000). *Ertelenmek yaşamı kaçırmaktır*. (G. Günay, Çev.). İstanbul: Erdemir Yayınevi.
- Düşmez, İ. (2013). Akılcı duygusal davranışçı yaklaşıma dayalı akademik erteleme davranışını önleme eğitim programının üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları üzerine etkisi. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Eerde-Van, W. (2003). Procrastination at work and time management training. *The Journal Of Psychology*, 137 (5), 421-434.

- Ekinci, E. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik özyeterlik düzeyleri ve akademik erteleme davranışlarının öğrenilmiş çaresizlik düzeylerini yordama gücü. Yüksek lisans tezi, Gaziosman Paşa Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Ellis, A., & Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: Signet Books.
- Farran, B. (2004). *Predictors of academic procrastination in college students*. Unpublished doctoral dissertation, Fordham University, New York.
- Fee, R. L., & Tangney, J. P. (2000). Procrastination: A means of avoiding shame or guilt? *Journal Of Social Behavior And Personality*, 15(5), 167-184.
- Ferrari, J. R., Keane, S. M., Wolfe, R. N., & Beck, B. L. (1998). The antecedents and consequences of academic excuse making: Examining individual differences in procrastination. *Research In Higher Education*, 39(2), 199-215.
- Ferrari, J. R., O'Callaghan, J., & Newbegin, I. (2005). Prevalance of procrastination in The United States, United Kingdom and Australia: Arousal and avoidance delays among adults. *North American Journal Of Psychology*, 7 (1), 1-6.
- Freud, S. (1926). *Inhibitions, symptoms and anxiety* (Standart Edition). London: Hogarth Press
- Fritzsche, B. A., Young, B. R., & Hickson, K. C. (2003). Individual differences in academic procrastination tendency and writing success. *Personality And Individual Differences*, 35(7), 1549-1557.
- Fromm, E. (1990). *Sağlıklı toplum* (Y.Salman & Z.Tanrısever, Çev.). İstanbul: Payel Yayınları. (Orijinal çalışma 1982 yılında yayımlanmıştır)
- Fuller, T. E. (2018). *Beynin evrimi ve tanrıların ortaya çıkışı*. (E. Aktaş, Çev.), İstanbul: Paloma Yayınevi.
- Gander, J. M., & Gardiner, W.H. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi* (B. Onur, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gelbal, S. (2008). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik özelliklerinin Türkçe başarıları üzerinde etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33 (150), 1-13.
- Goodman, P. H. (1992). *Geşalt terapisi içimizdeki çocuk* (N. Erkmen, Çev.). İstanbul: Söz Yayınları.

- Gül, S. K. Ve Güneş, İ. D. (2009). Ergenlik dönemi sorunları ve şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 80-100.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Haycock, L. A., McCarthy, P., & Skay, C.L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal Of Counseling And Development*, 76(3), 317-325.
- Işık, B. Ve Şenyuva, E. (2009). Öğrenme kuramları ve hemşirelik eğitime yansımaları. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 17(2), 144-150.
- Kachgal, M. M., Hansen, L. S., & Nutter, K. J. (2001). Academic procrastination prevention/intervention: Strategies and recommendations. *Journal of Developmental Education*, 25(1), 14-24.
- Kağan, M. (2010). *Akılci duygusal davranışsal yaklaşıma dayalı akademik erteleme davranışını önleme programının etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Knaus, W. J. (1998). *Do it now! Break the procrastination habit* (2nd Ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Kong, B. (2010). *Academic procrastination and tolerance of ambiguity among undergraduate and graduate students*. Doktora tezi, Chicago School Of Professional Psychology, Chicago.
- Küçük Karagöz, H. (2011). Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim (7. Baskı). B. Yeşilyaprak (Ed.), *Bilişsel gelişim, dil gelişimi içinden* (s. 81-115). Ankara: Pegem Akademi.
- Lay, C. H. (1986). At last, my research article on procrastination. *Journal Of Research In Personality*, 20 (4), 474-495.
- Milgram, N. N., & Tenne, R. (2000). Personality correlates of decisional and task avoidant procrastination. *European Journal Of Personality*, 14 (2), 141-156.
- Özer, B. (1998). Eğitim bilimlerinde yenilikler. A. Hakan (Ed.), *Öğrenmeyi öğretme içinden* (s.146-164). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Pears, D. (2004). *Bilgi nedir?* (A. Güçlü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Piaget, J. (2004). *Çocukta zihinsel gelişim* (H. Portakal, Çev.). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Pychyl, T. A., & Binder, K. (2004). A project-analytic perspective on academic procrastination and intervention. H. C. Schouwenburg, C. H. Lay, T. A. Pychyl & J. R. Ferrari (Eds.), *Counseling the procrastinator in academic settings* içinden (s.149-165). Washington DC: American Psychological Association.
- Pychyl, T. A., Morin, R. W., & Salmon, B. R. (2000). Procrastination and the planning fallacy: An examination of the study habits of university students. *Journal Of Social Behavior And Personality*, 15(5), 135-152.
- Rothblum, E. D. & Solomon, L. J. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal Of Counseling Psychology*, 31 (4), 503-509.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal Of Counseling Psychology*, 33(3), 387-394.
- Santrock, J. W. (2017). *Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi* (13. Baskı). (G. Yüksel, Çev.), İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Sarıoğlu, F. A. (2011). *Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Saya, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Schouwenburg, H. C., & Lay, C. H. (1995). Trait procrastination and the big-five factors of personality. *Personality And Individual Differences*, 18(4), 481-490.
- Schultz, D. P. & Schultz, S. E. (2001). *Modern psikoloji tarihi*. (Y. Aslay, Çev.), İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Selçuk, Z. (2000). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Senecal, C.; Julien, E. & Guay, F. (2003). Role conflict and academic procrastination: A self-determination perspective. *European Journal Of Social Psychology*, 33(1), 135-145.

- Senecal, C.; Koestner, R. & Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal Of Social Psychology, 135(5)*, 607-619.
- Senecal, C.; Lavoie, K. & Koestner, R. (1997). Trait and situational factors in procrastination: An interaction model. *Journal Of Social Behavior And Personality, 12(4)*, 899-903.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya* (13. Baskı). Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Sharma, M. & Kaur, G. (2011). Gender differences in procrastination and academic stress among adolescents. *Indian Journal Of Social Science Researches, 8(12)*, 122-127.
- Sommer, W. G. (1990). Procrastination and cramming: How adept students ace the system. *Journal Of American College Health, 39*, 5-10 (July 1990).
- Sudler, E. L. (2014). *Academic procrastination as mediated by executive Functioning, perfectionism and frustration intolerance in college students*. Doktora Tezi, St. John's University, New York.
- Tanrikulu, M. (2013). *Ergenlerin akademik erteleme davranışlarıyla benlik saygılarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Toker, B. (2014). Bilişsel davranışçı kurama dayalı olarak geliştirilen akademik erteleme davranışıyla baş etme beceri eğitimi psikoeğitim grup yaşantısının üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışına etkisi. Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Tracy, B. (2007). *Eat that frog* (Second Edition). PDF e-book ISBN 978-1-57675-504-4.2007-1.
- Urry, J. (1990). *The tourist Gaze*. London: Sage.
- Uzun Özer, B. (2010). *Ertelemenin yol analizi modeli ile incelenmesi: Bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerin sınanması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- VanEerde, W. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences, 35*, 1401-1418.
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factor model: A facet level analysis, *Personality And Individual Differences, 30(1)*, 149-158.

- Weisz, J. R., & Gray, J. S. (2008). Evidence-based psychotherapy for children and adolescents: Data from the present and a model for the future. *Child and Adolescent Mental Health*, 13(2), 54-65.
- Wesley, J. C. (1994). Effects of ability, high school achievement and procrastination behavior on college performance. *Educational Psychological Measurement*, 54 (2), 404-408.
- Wimmer, H. & Perner, J. (1983). Beliefs about beliefs: Representation and constraining function of wrong beliefs in young children's understanding of deception. *Cognition*, 13, 103-128.
- Yaycı, L. & Düşmez, İ. (2016). Adölesanların akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6 (10), 80-101.
- Yaycı, L. (2005). Eğitim Psikolojisi (Gelişim ve Öğrenme). B. Aydın (Ed.), *Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi* içinde (s. 101-122). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyaprak, B. (2004). Eğitimde bireysel farklılıklar. Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.), *Denetim odağı* içinde (s. 233-252). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, K. (2009). *Uluslararası öğrenci değerlendirme programı (PISA) 2006 yılı verilerine göre Türkiye'de eğitimin kalitesini belirleyen temel faktörler*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31,159-178.
- Zakeri, H.; Esfahani, B.N., & Razmjoe, M. (2013). Parenting styles and academic procrastination. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 57-60.

8.2. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Sevgili çocuklar,

Ortaokul öğrencilerinde akademik erteleme ve üstbiliş arasındaki ilişkiler konulu bir araştırma yapmaktayım. Lütfen, ölçekteki her bir maddeyi dikkatlice okuyarak cevabınıza en uygun olan seçeneğin karşısına Çarpı İşareti (X) koyarak işaretleyiniz. Hiçbir maddeyi boş bırakmayın.

İlginiz için teşekkür ederim.

Abdurahman ÇAVDAR

Sınıfınız: 5 () 6 () 7 () 8 ()
Cinsiyetiniz: () Erkek () Kız
Kardeş sayınız: () Tek Kardeşim () 2 () 3 () 3'ten fazla
Ailenizin sosyoekonomik düzeyi 1603lira ve altı () 1603 - 3206 lira arası () 3206 – 4809 lira arası () 5616 lira ve üzeri ()
Annenizin eğitim düzeyi Okuma-yazma bilmiyor () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek lisans ()
Babanızın eğitim düzeyi Okuma-yazma bilmiyor () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
5. Evinizde kendinize ait odanız var mı? () Evet () Hayır

8.3. Akademik Erteleme Ölçeği

EK- 6

AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ (AEÖ)

Bu ölçeğin amacı sizin ders çalışma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığını aşağıdaki ölçekten yararlanarak maddelerin yanındaki sayıların üzerine (X) işareti koyarak belirleyiniz.

	Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtmıyor	Beni biraz yansıtmıyor	Beni çoğunlukla yansıtmıyor	Beni tamamen yansıtmıyor
	1	2	3	4	5
1	Derslerimi düzenli olarak çalışırım				① ② ③ ④ ⑤
2	Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm				① ② ③ ④ ⑤
3	Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı erken bırakırım				① ② ③ ④ ⑤
4	Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır				① ② ③ ④ ⑤
5	Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir				① ② ③ ④ ⑤
6	Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım				① ② ③ ④ ⑤
7	Derslere hazırlanarak gelirim				① ② ③ ④ ⑤
8	Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım				① ② ③ ④ ⑤
9	Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim				① ② ③ ④ ⑤
10	Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm				① ② ③ ④ ⑤
11	Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim				① ② ③ ④ ⑤
12	Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği olmayan başka işlerle uğraştığım olur.				① ② ③ ④ ⑤
13	Kendime bir ders çalışma programı hazırlamışsam ona uyarım				① ② ③ ④ ⑤
14	Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.				① ② ③ ④ ⑤
15	Çalışmayı son güne bıraktığım için başansız olduğum derslerim olur.				① ② ③ ④ ⑤
16	Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem				① ② ③ ④ ⑤
17	Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum				① ② ③ ④ ⑤
18	Ödevlerimi/projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım				① ② ③ ④ ⑤
19	Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir daha ki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim				① ② ③ ④ ⑤

8.4. Veli Olma Formu

VELİ ONAM FORMU

Sayın veli

Abdurahman ÇAVDAR tarafından yürütülen üst biliş ve Akademik erteleme etkileyen nedenler Konulu tez çalışmasına gönüllü olarak katkı sunmaya davet ediyorum. Araştırmamız üstbiliş ölçeği ve akademik erteleme formu ,ek olarak sosyo demografik formdan oluşmaktadır ve öğrencimizin bu formları doldurması istenmektedir.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Öğrencinin düşünme süreçleriyle akademik başarısı arasındaki ilişkiyi ve bunu etkileyen faktörleri öğrenmek
- Araştırmanın İçeriği: Öğrencinin düşünme süreçleriyle (üstbiliş)akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiyi ve bunu etkileyen faktörler bulmak için gerekli anketler doldurulacak daha sonra istatistiksel yöntemlerle ilişkisi hesaplanarak açıklanacaktır
- Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi:2 Ay
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:600/700
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):Selchaddin Eyyubi İmam hatip ortaokulu

Yukarıdaki bilgileri okudum.

- Evet, izin veriyorum.
- Hayır ,izin vermiyorum

Öğrencinin Adı Soyadı:

Veli Adı Soyadı:

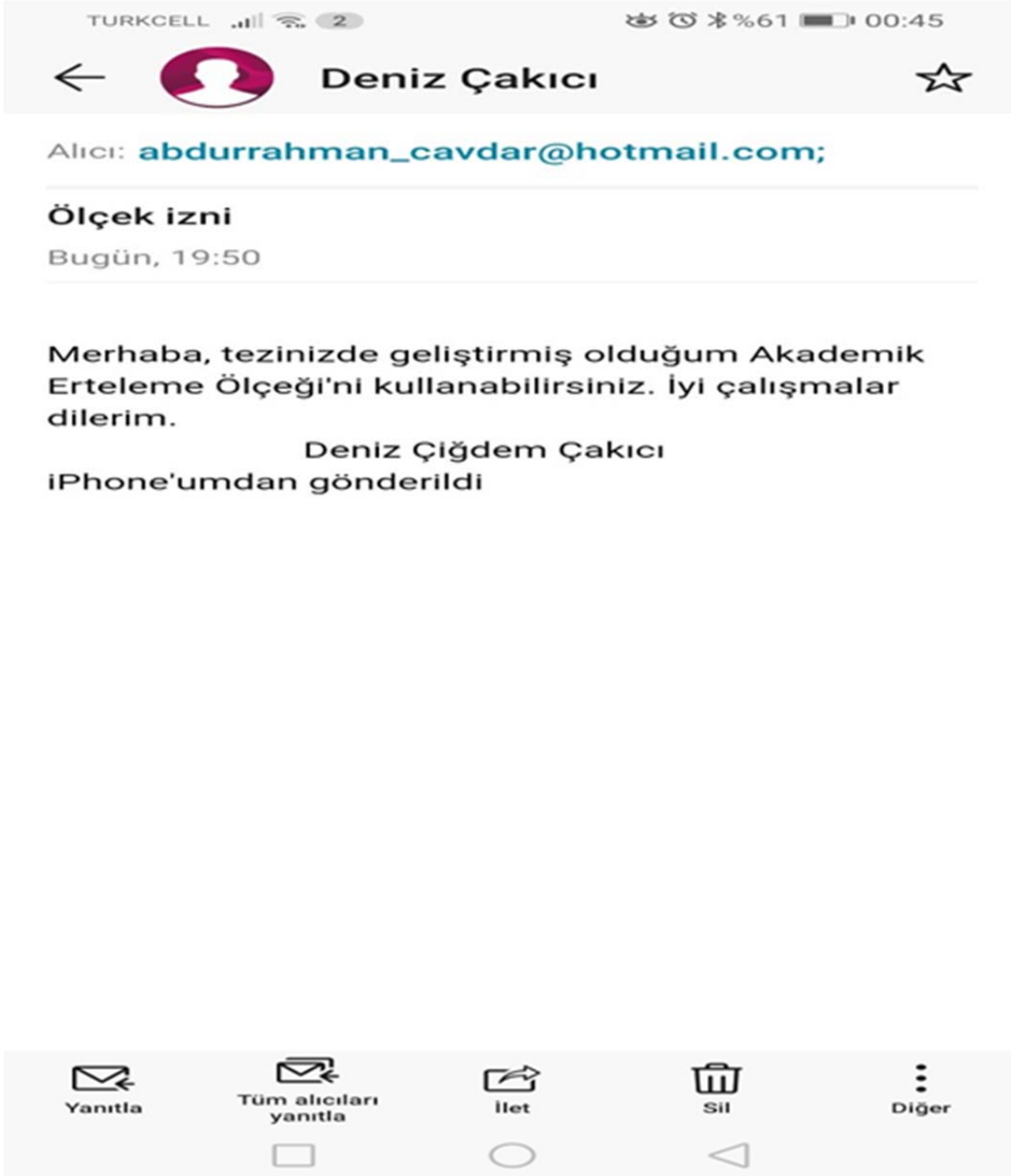
İmza:

Abdurrahman ÇAVDAR

Scanned with
CamScanner

8.5. Ölçek İzni

8.6. Çağ Üniversitesi Onay Formu

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
ÇAĞ UNIVERSITY

SAYI : 23867972/ **414** 04.04.2019
KONU: Tez Anket İzini Hakkında

ADANA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

1. Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 2018/2019 Bahar dönemi itibariyle tez aşamasındaki kaydını yenilemiş olan 201710055 numaralı **Abdurrahman ÇAVDAR**, “Ortaokul öğrencilerinin üst biliş akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve etkileyen faktörler (Selhaddin Eyyubi İmam Hatip ortaokulu Örneği)” konulu tez çalışmasını Üniversitemiz öğretim üyesi olan Prof. Dr. Şükrü UĞUZ atanmış ve halen tez çalışması yürütülmektedir.

2. Adı geçen öğrenci bu tez çalışması kapsamında **Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Çukurova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Selhaddin Eyyubi İmam Hatip Ortaokulunda halen eğitim gören öğrencilerini kapsamak üzere** kopyası Ek’lerde sunulan bir anket uygulaması yapmak istemektedir.

3. Adı geçen öğrenci bu tez çalışması kapsamında yukarıda belirtilen anketi uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesini makamlarının tensiplerine maruz olduğumu arz ederim.

 Prof. Dr. Ural AY
 Çağ Üniversitesi Rektörü

EKLERİ: Üç Sayfa formlar.

A. Yaşar Bayboğan Kampüsü, Adana-Mersin Karayolu 33800 Yenice-Mersin / TÜRKİYE T. +90 (0324) 651 48 00 F. +90 (0324) 651 48 11
www.cag.edu.tr

8.7. Anket İzin Belgesi

T.C.
ÇUKUROVA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 13851064-604.01.01-E.9446750
Konu : Abdurrahman Çavdar'ın Uygulama İzni

14.05.2019

SELAHATTİN EYYÜBİ İMAM HATİP ORTA OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 10/05/2019 tarih ve 9314450 sayılı yazısı.

Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü yüksek lisans öğrencisi Abdurrahman Çavdar'ın hazırladığı "Ortaokul Öğrencilerinin Üst Biliş Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ve Etkileyen Faktörler" konulu uygulama çalışmasını ile ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünün ilgi yazısı ekte gönderilmiştir.

Söz konusu uygulama çalışmasının okulunuz denetim, gözetim ve sorumluluğunda, 2017/25 nolu Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlikler Genelgesine göre 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında gönüllülük esasına göre eğitim öğretim aksatılmadan, gönüllü katılım formları toplanarak okul idaresi tarafından muhafazasından sonra uygulanması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Yusuf KARSLIOĞLU
Müdür a.
Şube Müdürü

Eki:

- 1- İlgi Yazı ve Ekleri

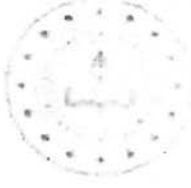
Adres: Çukurova Kaymakamlığı İlçe Milli eğitim müdürlüğü
Elektronik Ağ: cukurova01_istatistik@meb.gov.tr
e-posta: cukurova01@meb.gov.tr

Bilgi için:
Tel: 0 (322) 248 18 64
Faks: 0 (322) 248 18 55

Scanned with
CamScanner

Bu evrak güvenli elektronik imza ile inzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden bc97-1294-3a00-88f7-3da4 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98258552-604.01.01-E.8919796

06.05.2019

Konu : Abdurrahman Çavdar'ın Uygulama İzni

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : 08/04/2019 tarih ve 7093764 sayılı kayda alınan Abdurrahman Çavdar'a ait dilekçe.

Çağ Üniversitesi Psikoloji Bölümü yüksek lisans öğrencisi Abdurrahman Çavdar'ın hazırladığı "Ortaokul Öğrencilerinin Üst Biliş Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ve Etkileyen Faktörler " başlıklı araştırma çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı yazı ekindeki listede belirtilen okullarda uygulamak istediği ile ilgili ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Söz konusu uygulama çalışmasının, İlimiz İl Araştırma Değerlendirme Komisyonu'nun, 29/04/2019 tarihli "Uygundur" raporu doğrultusunda, Müdürlüğümüze bağlı belirtilen kurumda 2018/2019 eğitim-öğretim yılında, eğitim-öğretimin aksatılmasına mahal vermeden gönüllülük esasına göre ve veli izin belgeleri toplanarak okul idaresi tarafından muhafazasından sonra yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Murat BİLAL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
06.05.2019
Veysel DURGUN
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

9. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Abdurrahman ÇAVDAR

Doğum yeri ve Tarihi : Malatya-1977

Mesleği : Rehber Öğretmen

EĞİTİM

1999-2003: Atatürk Akdeniz Üniversitesi/ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık/ Lisans

2017-2020: Çağ Üniversitesi/ Yüksek Lisans/ Psikoloji

YABANCI DİL

İngilizce: Orta Seviye

İŞ DENEYİMİ:

Milli Eğitim Bakanlığı Rehber Öğretmenliği

İLETİŞİM: abdurrahman_cavdar@hotmail.com